

**Strategija razvoja
Općine Severin za
razdoblje 2016.-
2020.**

Sadržaj

1. UVOD	2
2. ANALIZA POSTOJEĆEG STANJA	3
2.2. Geografski položaj	4
3.3. Prirodni resursi	6
3.3.1. Reljef i klima	6
3.3.2. Klimatska obilježja	7
3.4. Prirodna obilježja, flora i fauna, šume.....	9
3.5. Demografsko stanje.....	11
3.5.1. Stanovništvo i naselja.....	12
3.5.2. Zaposlenost i nezaposlenost	16
3.6. Infrastruktura	18
3.6.1. Vodoopskrba i kanalizacijski sustavi	18
3.6.2. Stanje gospodarstva	20
4. Analiza snaga, slabosti, prilika i opasnosti (SWOT)	22
5. Vizija razvoja, strateški ciljevi, prioriteta i mjere.....	25
6. Povezanost i usklađenost razvojnih ciljeva, prioriteta i mjera s ciljevima na županijskoj, nacionalnoj i EU razini.....	40
6.1. Usklađenost s Županijskom razvojnom strategijom	40
6.2. Usklađenost sa Strategijom Lokalne akcijske grupe Sjeverna Bilogora	41
6.3. Usklađenost s nacionalnim razvojnim strategijama.....	42
6.4. Usklađenost s EU strategijama	45
7. EU fondovi i nacionalni izvori financiranja	47

1. UVOD

Temeljne odrednice razvoja strateškog programa razvoja Općine Severin usmjerene su rješavanje pitanja iz analize postojećih političkih, socijalnih i gospodarskih uvjeta na području Općine, Bjelovarsko – bilogorske županije te čitavog okruženja, a koji se najviše odražavaju na svakodnevni život lokalnog stanovništva Općine.

Polazišne točke za analizu su i informacije prikupljene od relevantnih institucija, prijašnjih strateških dokumenata i/ili razvojnih dokumenata Općine, kao i informacije dobivene od članova zajednice, te općinskih čelnika. Na temelju toga definirani su strateški ciljevi, prioriteti razvoja kao i prioritetni projekti koji će osigurati ujednačen razvoj definiranih prioritetnih segmenata razvoja.

Pristup koji prepoznaje usku povezanost gospodarskog i društvenog razvoja, u koji je uključen i segment okoliša, osigurava integrirani pristup pri definiranju razvojnih ciljeva. Ova područja su i glavni elementi koji definiraju usmjerenost razvojnih aktivnosti na svim razinama, pa tako i na razini jedinica lokalne samouprave.

Nadalje, od presudne je važnosti osiguranje da planirani ciljevi, prioriteti i aktivnosti postignu dugoročnu održivost što je jedino moguće postavljanjem realnih ciljeva i prioriteta, te uključivanjem i postizanjem dugoročnog konsenzusa svih zainteresiranih sudionika lokalne zajednice u njihovu realizaciju.

2. ANALIZA POSTOJEĆEG STANJA

2.1. Razvoj općine – povijesni prikaz

Severin se smjestio na južnim padinama Bilogore u Bjelovarsko – bilogorskoj županiji.

Prvotna naselja na ovom područje datiraju iz neolita (6000. – 2000. p.K.) u obliku zemunica, tako da Severin pripada lasinjskoj kulturi. U 3. st. p. K. dolaze Kelti kao nosioci latenske kulture. Oni podižu utvrde i miješaju se s ilirskim plemenima.

Tokom srednjeg vijeka, uspostavom župa osnivaju se i župski gradovi kao sjedišta vlasti – takozvana gradišta ili utvrde. U njima su održavana savjetovanja i zborovanja, a u slučaju opasnosti u te bi se objekte sklanjalo okolno stanovništvo i manje blago (stoka). Ti su gradovi u pravilu imali tri opkopa i vanjski, snažniji, bedem. U nekim bi se slučajevima na mjestu gdje su ranije bila stara gradišta podizale utvrde od drveta, opeke ili kamena, posebice nakon provale mongolskih Tatara. Dva su temeljna tipa utvrda: visinski (gorski) i nizinski, a kao treću tipsku skupinu prepoznajemo sve one utvrde koje su izgrađene za obranu od Turaka (1450. – 1700.)¹.

Severinsko gradište – gradine s posebnim fortifikacijskim elementima , kroz povijest je dobilo naziv Podrumača. Severin – Palična, Polichna, Polychna (Gradina Podrumača) gradina se nalazi na nizinskom, močvarnom terenu desno od ceste Bjelovar-Daruvar, iza mosta na potoku Severinki, 200 m na izlasku iz sela. Sastavljena od tri dijela (humka) koja su međusobno povezana zajedničkim jarkom i okružena obrambenim bedemima, čine cjelinu – izgledom osmicu. Naselje Polichna spominje se 1277., a 1306. kada je Saracen Heyze poharao Raču i njezinu okolicu (“Palichnu” spominje plemić Jonossa sa sinovima Pavlom i Petrom). U popisu crkava iz 1334. spominje se “Eccl. S. Petri de Paluchna”. Mjesto se nalazilo uz potok Črnac – Polična – Severinska (danas Severinčica). Godine 1277. spominje se Blesio, sin Gurka, kao vlasnik zemlje na Polični (danas potok Severinske) koji se u nekim ispravama naziva i Črnec ili Churnac. Oko 1650. za vrijeme bitaka s Turcima izgubilo se ime Polična te se novo naselje, koje je nastalo na mjestu staroga, nazvalo – Severin.

Godine 1366. posjed Polychna prelazi u ruke Luke, sina Nikole, potomka stare obitelji Beryzlay (Berislav). Polična u to doba, pa i u idućem stoljeću, često mijenja vlasnike. Godine 1476. kratko je vrijeme vlasnikom Palične i Česmice bio Nikola Požeški, zatim je vlasnik de Policzna Zent Petar bio Petar Horvat.

Pred kraj stoljeća podignuta je crkva na području današnjeg Dudnjaka. Godine 1476., Polična postaje kraljevsko dobro, a gospodar dobra zvao se „Poki od Palične“. Nešto kasnije bježeći pred Turcima dolaze „Vlasi“, a tada se i ovdašnje stanovništvo prvi put spominje kao „Severiani“. Tako nestaje staro ime Palična i pojavljuje se novo ime Severin. Pretpostavlja se da su to ime donijeli bjegunci Turnu – Severina, a možda i doseljenici iz Like i Gorskog Kotara.

Godine 1732. gradi se prva škola, a godine 1754. izbija poznata „Severinska buna“ zbog neslaganja graničnih prava i ubiranja novca.

¹ Izvor: Bjelovarsko-bilogorska županija kroz povijest, 2006.

Općina Severin je 1939. godine bila jedna od najvećih općina u sjeverozapadnoj Hrvatskoj i brojala je 38 sela. Početkom Drugog svjetskog rata je ukinuta, te ulazi u sastav Općine Nova Rača.

Kulturni život Severina u daljnjoj prošlosti odvijao se u okviru „Seljačke sloge“. Iza II. svjetskog rata u Severin dolazi učitelj Zvonko Lovrenčević – Kvak, poznati etnolog i istraživač folklor Bilogore i Podravine. Iza gospodina Lovrenčevića, kulturni rad nastavljaju i drugi učitelji koji rade u Severinu.

Šezdesetih godina KUD je Severinu djelovao u okviru osnovne škole. Imao je dramsku, literarnu i folklornu sekciju koje su postizale vrlo dobre rezultate. Društvo je djelovalo do 1978. godine kada rad KUD-a zamire, a da bi nakon dvadeset godina ponovo oživio svoj rad osnivanjem KUD-a „Palična“ u veljači 1997. godine i kao takav djeluje sve do danas.

Vezano za noviju povijest, raspadom SFRJ i početkom Domovinskog rata 1991. godine, mnogi mještani su se uključili u obranu zemlje. Mještani naselja Severin odlučili su 1994. godine sagraditi crkvu Svetog Ivana Krstitelja. 1997. godine crkva je bila završena, te je crkvu blagoslovio Zagrebački nadbiskup Franjo Kuharić dana 24. lipnja 1997. godine.

U starom selu Orovcu (nekoć zvano Orahovec) mještani su 1902. godine podigli malu kapelicu u čast Gospi Karmelskoj, te je ista 1995. godine obnovljena.

Prostor koji danas obuhvaća Općina Severin nalazio se prije novog teritorijalno – političkog ustroja u bivšoj Općini Bjelovar, koja se 1992. godine podijelila na Grad Bjelovar i pet Općina, među kojima i Općina Nova Rača, iz koje se 1997. godine izdvojila Općina Severin.

Općina Severin formirana je 06. veljače 1997. godine donošenjem Izmjena i dopuna Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj („Narodne novine“ broj 10/97). Sjedište Općine je u naselju Severin, a mjesna samouprava je organizirana kroz dva mjesna odbora.

Obuhvaća naselja Severin i Orovac, te je po površini i broju stanovnika najmanja Općina Bjelovarsko – bilogorske županije.

2.2. Geografski položaj

Općina Severin, prirodno-geografski gledano, pripada prostoru Panonske (i peripanonske) megaregije, makroregiji Zavale sjeverozapadne Hrvatske.

Prostire se na ukupnoj površini od 25,91 km², što je 0,96% ukupne površine Bjelovarsko – bilogorske županije. Sa svoja dva naselja – Severin i Orovac – čini najmanju općinu

Obuhvaća prostor dvije karakteristične geografske cjeline: pobrđa Bilogore (sjeverno) te pleistocenskih ravnjaka i doline Severinske (južno). Izrazito je izduženog oblika (kao većina općina na reljefno raščlanjenim područjima) u smjeru jug-sjever, postavljena gotovo okomito na masiv Bilogore.

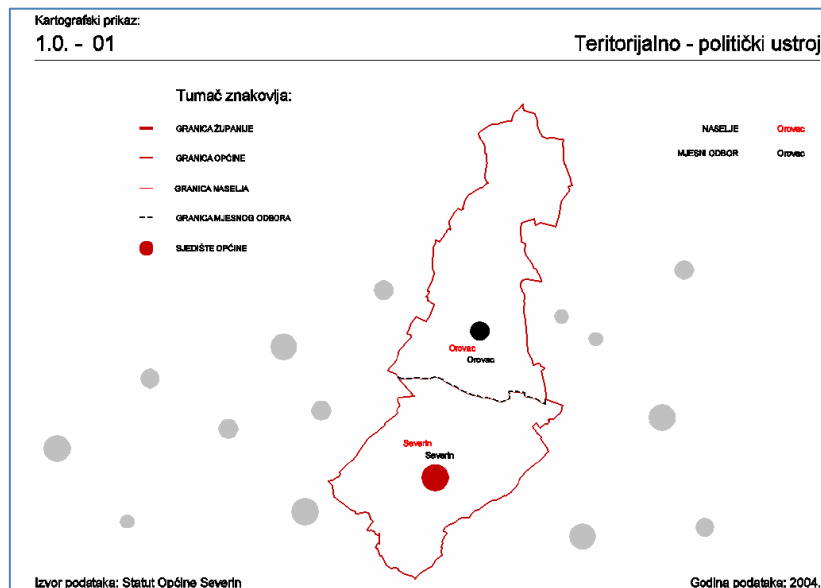
Već iz gornjeg opisa može se uočiti relativna prirodna zatvorenost prema sjeveru, laka, ali prostorno ograničena prohodnost većeg dijela Općine prema zapadu i istoku, te izrazita otvorenost prema jugu.

Geografski gledano granice Općine teku:

- na sjeveru - pobrđem Bilogore,
- na jugu - pleistocenskim ravnjakom.

Prostorno-funkcionalno gledano, Općina Severin nalazi se u istočnom dijelu grupe županija Središnje Hrvatske, najrazvijenijeg područja Hrvatske i ključnog čvorišta europskih i regionalnih prometnih pravaca. Međutim, obzirom na rubni položaj (prema grupi županija istočne Hrvatske), te smještaj upravo između najznačajnijih prometnih pravaca (Posavskog i Podravskog koridora, te poprečnih koridora Srednja Europa-Jadran i Podunavlje-Jadran), dijelom je, kao i cijela Županija, ostala izvan interesa dosadašnjih razvojnih usmjerenja.

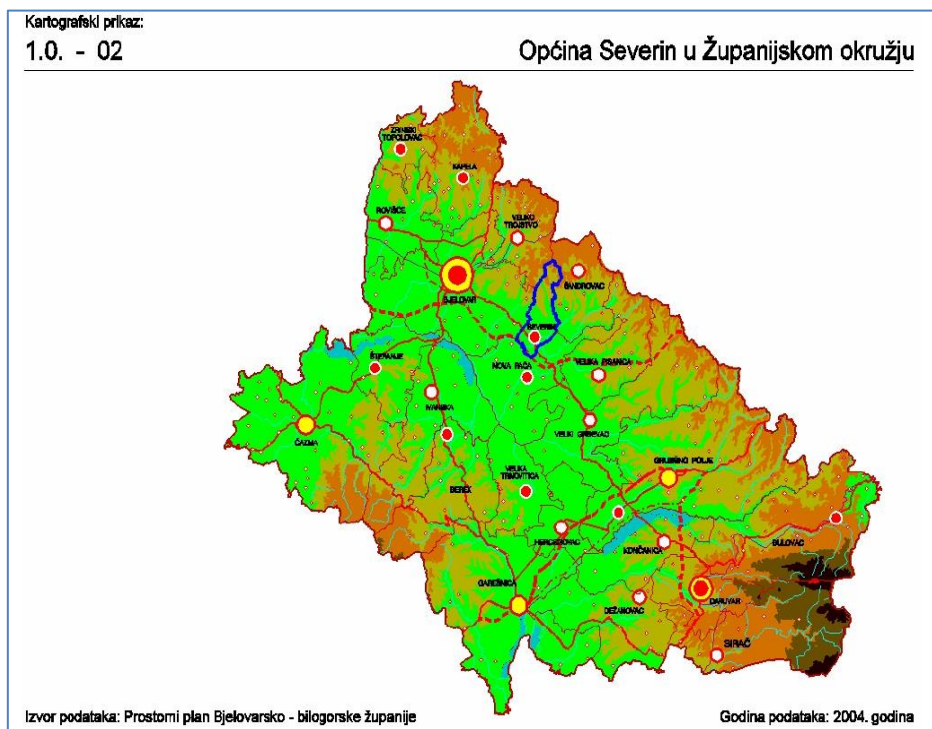
Slika: Teritorijalno – politički ustroj Općine

Izvor: Prostorni plan uređenja Općine Severin; Županijski zavod za prostorno uređenje BBŽ
Općina Severin graniči:

- na sjeveroistoku - s Općinom Šandrovac,
- na jugu - sa Općinom Nova Rača,
- na zapadu - sa Gradom Bjelovarom,
- na sjeverozapadu - sa Općinom Veliko Trojstvo.

Slika: Položaj Općine Severin u županijskom okruženju (omeđeno plavom bojom)

Izvor: Prostorni plan uređenja Općine Severin; Županijski zavod za prostorno uređenje BBŽ

Obzirom na položaj, prometne veze i veličinu, područje Općine je pod izrazito jakim gravitacijskim utjecajem Bjelovara, većeg regionalnog središta i glavnog razvojnog žarišta sjeverozapadnog dijela Županije.

3.3. Prirodni resursi²

3.3.1. Reljef i klima

Temeljno obilježje svakom krajoliku, pa tako i krajoliku područja Općine Severin, daje reljef. Njegova raščlanjenost i izdiferenciranost određuje osnovnu predispoziciju na koju se dograđuju ostale pejzažne komponente: vegetacija, hidrografija, i antropogeni utjecaj. Po kriterijima geografske homogenosti mogu se izdvojiti dvije osnovne geografske cjeline:

- Nizinski prostor uz vodotoke Severinska i Žilavac - Reljef koji dominira krajem je pretežito neuravnilen. Najveći dio Općine je ispod 150 m apsolutne visine. Blaga povišenja brežuljkastih predjela vežu se na padine Bilogore smještene na sjeveru Općine (smjer protezanja Bilogore je sjevero-zapad-jugo-istok). Povišenja brežuljkastih predjela su bez istaknutijih vrhova. Te se

² Korišteni podaci iz Prostornog plana uređenja Općine Severin; Bjelovarsko-bilogorska županija – Županijski zavod za prostorno uređenje

padine od Bilogore prostiru prema jugu, gdje je i najniže područje Općine od 100 m apsolutne visine.

- Bilogora sa zonom prigorskih brežuljaka - Područje Bilogore je i najviši dio Općine, gdje su visine do 225 m apsolutne visine. Na Bilogori prevladavaju mlađe tercijarne sedimentne naslage, kao neogeni pješčenjaci, laporovite gline, te pjesci i lapori, mjestimično uslojeni. Često su podloženi eroziji i kliženju. Niži dijelovi, pobrđa i izdvojeni ravnjaci, diluvijalnog su porijekla, sastavljeni uglavnom od gline (ilovače) i mjestimično pjeskovitih naslaga. Najniži prostori ujedno su i najmlađi. To su južna područja uz vodotokove, sastavljena od najmlađih aluvijalnih naplavina.

Današnji je reljef uglavnom rezultat procesa erozije, odnosno rada vodotokova, koji su u mekanim sedimentima izmodelirali doline, a među njima usporedne grebene ili bila. Geološki sastav i reljef promatrani u globalu, pogoduju društveno-ekonomskom valoriziranju ove regije i ne predstavljaju ograničavajući faktor razvoja, iako mogu utjecati na namjenu pojedinih zona.

Za daljnji razvoj kraja važno je provesti optimalizaciju prostora po iskoristljivosti i namjeni, a pri tome vodeći računa o održavanju prirodne i ekološke ravnoteže. Prostor slikovitih, brežuljkastih pejzaža s autentičnim naseljima je vrlo interesantan u turističko-rekreacijskom smislu.

Tla na području Općine Severin prema Namjenskoj pedološkoj karti su:

- Lesivirana na praporu-su umjereno ograničeno obradiva tla, umjerene dreniranosti i slabe osjetljivosti prema kemijskim polutantima, pogodna su za oraničnu proizvodnju. Tla se nalaze na nagibima od 0 do 10%.
- Pseudoglej na zaravni-su ograničeno obradiva tla, slabe dreniranosti s pojavom stagnirajuće površinske vode, jake su osjetljivosti prema kemijskim polutantima. Na njima se nalaze šume i oranice. Dolaze na nagibima od 0 do 5%.
- Močvarno glejna djelomično hidromeliorirana-su privremeno nepogodna tla za obradu, s visokom razinom podzemne i stagnirajuće površinske vode, vrlo su slabe dreniranosti i jake osjetljivosti prema kemijskim polutantima. Na njima se nalaze travnjaci, šume i oranice. Dolaze na najmanjim nagibima, od 0 do 1%.

Ograničavajući faktori za poljoprivrednu proizvodnju na tlima Općine su: erozija, hidrološke prilike, nepovoljna fizikalna svojstva (teksturna diferencijacija profila u pseudoglejnim i veće količine montmorilonita gline u nekim glejnim tlima) i kemijska svojstva (mala količina humusa i hraniva, kiselost i nizak stupanj zasićenosti bazama).

Mjere koje mogu povećati iskoristivost ovih tala su: borba protiv erozije, hidromeliorativni zahvati (kao što je u jugo-zapadnom dijelu Općine izvedeno), agromeliorativni zahvati (humizacija i kalcifikacija), duboka obrada i gnojidba mineralnim gnojivima.

3.3.2. Klimatska obilježja

Područje Općine Severin, kao i područje Županije pripada, prema Köppenovoj klasifikaciji, klimi toplo umjerenog kišnog tipa, bez izrazito sušnog razdoblja (C), u kojem je srednja temperatura najhladnijeg mjeseca između -3°C i 18°C . Srednja temperatura najhladnijeg mjeseca je oko 0°C , a srednja temperatura najtoplijeg mjeseca nije veća od 22°C (b). Padaline su podjednako raspoređene tijekom cijele godine (cf), s tim da manje količine padnu u hladnom dijelu godine (cfw). Tijekom godine su izražena dva maksimuma padalina-rano ljeto i kasna jesen, što se označava oznakom (x). Potpuna definicija klimatskog tipa je Cfbwx.

- *Temperatura zraka* - Srednje mjesečne i godišnje temperature zraka, apsolutni ekstremi (maksimalna i minimalna temperatura), te broj dana s određenim vrijednostima temperature zraka iz višegodišnjeg razdoblja daju zadovoljavajuće informacije o temperaturnim prilikama na promatranom području Županije. Zbog uobičajene klimatske promjenjivosti u pojedinim godinama temperaturna obilježja mjeseci mogu se prilično razlikovati od navedenih prosječnih. Najviša srednja mjesečna temperatura najčešće je u srpnju, ali se u stanovitom broju slučajeva može javiti u kolovozu, te znatno rjeđe u lipnju. Sličnih pomaka ima i s najnižom srednjom mjesečnom temperaturom. Najčešće se javlja u siječnju, no može se javiti u prosincu i veljači, te vrlo rijetko u studenom.
- *Padaline* - Srednja godišnja količina padalina u Županiji je 826,9 mm, dok je u Severinu nešto manja i iznosi 797,7 mm. Srednji broj dana sa visinom snijega od 1cm ili većom je za područje Županije oko 35 dana, a maksimalna dnevna visina snježnog pokrivača je za područje Županije 63 cm.
- *Vlaga zraka* - Prosječna godišnja vlaga zraka u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji je oko 74%, Može se reći da je i područje Općine Severin relativno bogato vlagom tijekom cijele godine.
- *Naoblaka i osunčanost* -Na području Bjelovarsko – bilogorske županije, samo se na postaji u Daruvaru bilježi trajanje sijanja sunca, te su ti podaci uzeti kao reprezentativni i za Općinu Severin. Prosječno godišnje ima 1921 sat sa sijanjem sunca, ali to u pojedinim godinama može varirati od 1645 do čak 2107 sati. Najsunčaniji mjesec je srpanj s prosječno 283 sata sa sijanjem sunca. Prosinac ih ima najmanje, samo 56 sati. Prosječno manje od 100 sati imaju mjeseci od studenog do veljače. Srednja godišnja naoblaka kreće se između 5 i 6/10. Prema srednjim mjesečnim vrijednostima naoblake, najoblačnije razdoblje godine je kasna jesen i početak zime, kada su srednje vrijednosti veće od 7/10. Naoblaka je najmanja sredinom ljeta i početkom jeseni kada su srednje vrijednosti manje od 5/10. Vedrih dana ima najviše u kolovozu, a najmanje u studenom i prosincu. Oblačnih dana ima najviše krajem jeseni i početkom zime, a najmanje ljeti.
- *Meteorološke pojave* - Praćenje meteoroloških pojava na području cijele Županije vrši se suvremenim meteorološkim radarom smještenim na Bilogori. Magla se javlja oko 45 dana godišnje. U ljetnim je mjesecima najrjeđa. Najčešće se pojavljuje u nizinskim dijelovima rijeka i potoka. Mrazevi su najčešći u periodu između listopada i travnja. Najopasniji su kad se pojave u vegetacijskom periodu.

3.4. Prirodna obilježja, flora i fauna, šume

Strateško gospodarsko usmjerenje pojedinog područja u velikoj mjeri ovisi o njegovim prirodnim obilježjima, odnosno prirodnim resursima. Prema tim obilježjima formira se strategija razvoja, te će u ovom dijelu biti navedeni i opisani prirodni potencijali kojima Općina Severin raspolaže.

- *Obradive površine* - Stratešku prednost cijele Bjelovarsko – bilogorske županije predstavlja velika količina obradivih površina, koja imaju relativno mala ograničenja za oraničnu i biljnu proizvodnju. U ovu grupu tala spadaju kvalitetna tla na zaravnima i vrlo blagim nagibima ispod 5%.

Na području Općine Severin u ovu grupu tala spadaju kompleksi lesiviranog tla na praporu i meliorirano pseudoglejno tlo na zaravni zapadno od Severina i Orovca, te kompleksi tala istočno i jugo-istočno od Severina. Ostala obradiva tla obuhvaćaju ostala lesivirana tla na praporu sa nagibima iznad 5% i nemeliorirana pseudoglejna tla na zaravnima.

Ostala poljoprivredna tla obuhvaćaju uvjetno dobra tla kao što su močvarno glejna tla djelomično hidromeliorirana, koja se nalaze u dolinama vodotoka, te nepogodna tla koja u postojećim uvjetima zauzimaju nagibe veće od 15%. Ekonomska opravdanost investiranja u izgradnju hidromelioracijskih sistema na močvarno glejnim tlima, posebno na najugroženijim površinama, postaje upitna. Na manje ugroženim površinama sa nižim investiranjem mogu se vrlo brzo ostvariti pozitivni rezultati, jer su u pitanju potencijalno vrlo plodna tla, naravno uz kompleksne mjere uređenja.

Sređivanjem vodnih prilika područja u cjelini došlo je do značajnih promjena režima vlaženja na tlima u ravnici, a posebno u dolinama vodotoka. Zahvatima na vodotocima radi sprečavanja plavljenja terena, uklonjena je ili bitno smanjena realna opasnost od poplava. Ukoliko i dođe do poplava, voda se kraće vrijeme zadržava na tlu, jer je ubrzana evakuacija suvišne vode, što se povoljno odražava na tlo i vegetaciju (livade).

Područje općine Severina, površine 2591 ha, može se podijeliti na sjeverni, manji dio koji zauzima pobrđe Bilogore i koji je pretežno pokriven šumom (ukupna površina Općine pod šumom je 518,67 ha ili 20,02%), te južni, veći dio pleistocenskog ravnjaka koji se nalazi pod poljoprivrednim površinama (ukupna površina Općine pod poljoprivrednim površinama je cca. 47,64 %). Osnovnu gospodarsku osnovu Općine čini poljoprivreda ekstenzivnog tipa (usitnjenog posjeda, raznorodnih kultura, slabe tehnologije i relativno niske obrazovne strukture poljoprivrednika). Južne, osojne strane Bilogore su većim dijelom pod šumom, a površine koje su nepošumljene, uglavnom livade na padini (pokosi veći od 10%), nisu adekvatno iskorištene u poljoprivrednom smislu-to su površine koje bi dobro podnijele vinogradarstvo i voćarstvo ili intenzivan uzgoj stočarstva kao površine za ispašu. Kako se radi o ruralnom brdskom području rijetke naseljenosti i prostoru koji se polako prazni stanovništvom, tako poljoprivredne površine prelaze u vlasništvo lokalnog stanovništva, te se i dalje privode kulturi i dalje ekonomski eksploatiraju.

Međutim, zbog vrlo velikog ukupnog utjecaja poljoprivrede na gospodarstvo Općine i uređenje prostora (posebice kultiviranih krajolika), poljoprivredu kao djelatnost treba i nadalje zadržati, razvijati, te stimulirati. Ovo treba provoditi planski, odnosno pojedine zapuštene poljoprivredne površine

pokušati pod svaku cijenu rekultivirati u poljoprivredne, a pojedine (ostala poljoprivredna tla, šume i šumsko zemljište) preurediti u vinograde i voćnjake.

- *Eksploatacija mineralnih sirovina* - Na području općine Severin od mineralnih sirovina eksploatirala se opekarska glina, no i to u količini koja nije bitnije utjecala na gospodarstvo Općine. Tijekom vremena se zbog neisplative proizvodnje odustalo od daljnje eksploatacije i nalazište je napušteno, te se danas na području općine Severin nalaze prirodna nalazišta nafte i plina na padinama Bilogore koja su u eksploataciji. Na jugozapadnom dijelu Općine Severin, nalaze se geotermalna nalazišta koja su u fazi investicija.
- *Šumarstvo* - Šume na području Općine Severin nemaju samo privredni, već i općekorisni značaj koji se očituje u zaštiti vlastitog zemljišta, ublažavanju nepoželjnih posljedica poplava i jakih vjetrova, reguliranju vodnog režima područja, osiguravanju pitkosti podzemnih voda, utjecaju na povećanje poljoprivredne proizvodnje, ublažavanju klime područja, stvaranju kisika i pročišćavanju zraka, pružanju nenadoknadivog prostora za rekreaciju i različite sportske aktivnosti, unapređenju turizma, osobito lovnog.

Kvaliteta i zdravstveno stanje šuma i šumskog zemljišta na području Općine Severin je vrlo dobro. Šume i šumsko zemljište tvore cjelovit kompleks u sjevernom dijelu, dok se u istočnom dijelu spuštaju po obroncima Bilogore i potpuno su razvedeni. Prema kvantiteti i kvaliteti šumski fond zadovoljava postojeće kapacitete drvne industrije. Ukupna kartirana površina šuma ovog područja je 518,67 ha. U obzir nisu uzete pojedinačne površine pod raslinjem manje od 0,5 ha.

Poduzeće Hrvatske šume d.o.o. gospodare šumama u državnom vlasništvu koje čine veći dio šuma ovog prostora. FSC certifikat, prestižne međunarodne nevladine organizacije, dodijeljen šumama u državnom vlasništvu, potvrđuje da se njima gospodari prema strogim ekološkim, socijalnim i ekonomskim standardima. Privatne su šume većinom niskog uzgojnog oblika ili panjače. Prevođenje u više uzgojne oblike zahtijevat će stručne zahvate i dugotrajna radna i novčana ulaganja.

Postojećih šuma posebne namjene i zaštitnih šuma na području Općine nema.

Zdravstveno stanje šuma područja Općine Severin može se ocijeniti vrlo dobrim.

- *Vodni resursi* - U Općini Severin rasprostire se dio jedinstvenog slijeva rijeka Česme i Glogovnice koji je prirodno vezan i za područja susjednih Gradova i Općina, te Zagrebačku i Koprivničko-Križevačku županiju. U dosadašnjoj vodno-gospodarskoj praksi slijev je tretiran kao cjelina, bez obzira na administrativno-teritorijalno ustrojstvo, pa su neki izneseni podaci približni. Vodotok Severinska nastaje spajanjem bilogorskih potoka na prostoru Općine, te predstavlja prtok rijeke Česme. Ostali važniji vodotoci slijeva rijeke Česme koji su vezani za prostor Općine su: Bedenička, Žilavac, Slatinac i Gaj. Svi vodotoci na području Općine Severin su lokalnog karaktera. Ukupna dužina važnijih vodotoka iznosi 28,38 km.

Kako je spomenuto, osnovni vodotoci ovog sliva su rijeke Česma i Glogovnica koje su regulacijskim radovima spojene u jedinstveni sliv.

Na području Općine ima nekoliko prirodnih ribnjaka ukupne površine 1 ha.

Za potrebe sportsko-rekreativnih ribolovnih aktivnosti iskopan je i uređen jedan ribnjak, površine 6 ha.

- *Krajobraz* – područje pripada području Bilogore koju karakteriziraju naglašeni izduženi hrbat te obronci preko 200 m nadmorske visine sa postupnim prijelazom prema pleistocenskom ravnjaku u obliku rebrasto položenih brežuljaka. Mnoštvo potočića gotovo nizinskih karakteristika (glinovito dno, relativno mali padovi, u pravilu veća akumulacija od erozije), sa relativno uskim, vlažnim dolinama. Pretežno šumoviti predjeli sa organski uklopljenim antropogenim elementima i manjim naseljima. Prostor relativno dobre sagledivosti sa mjestimično širokim vizurama, bez naglašenih prelaza i dominantnih vrhova.

Na području Općine izdvajaju se slijedeći karakteristični krajolici:

- prirodni krajolici;
- rebrasto položeni brežuljci obrasli brdskim šumama hrasta kitnjaka, običnog graba i bukve sa rijetkim proplancima i potočne doline obrasle dijelom nizinskim šumama hrasta lužnjaka, običnog graba, jasena, topole, vrbe i johe, a dijelom livadama i zajednicama trava i ostalog bilja vlažnih staništa,
- kultivirani krajolici;
- vinogradi sa klijetima i vikenticama na povišenim dijelovima, sa klijetima, vinogradima, voćnjacima i rjeđe oranicama na hrptovima i padinama brežuljaka, oivičeni livadama i šumama u dolinama i na ne iskrčenim brežuljcima (Orovački vinogradi);
- linijska naselja pretežito na iskrčenim zaobljenim hrptovima brežuljaka, s voćnjacima i oranicama uz kuće i na okolnom padinama, oivičena livadama i šumama u dolinama i na ne iskrčenim brežuljcima (dio Orovca).

Na području Općine nema endemičnih vrsta i podvrsta, a najugroženije su vrste i podvrste vezane na močvarne i poplavne površine, oranice i travnjake (kao i u cijeloj Hrvatskoj), te nizinske potočiće. Manji dio je ugrožen branjem, sakupljanjem, lovom i ribolovom, a veći drugim ljudskim aktivnostima, koje za posljedicu imaju onečišćenje, te izmjene pa i nestanak prirodnih staništa.

Pojedine biljne i životinjske vrste (uglavnom ugrožene branjem, sakupljanjem i lovom), a kojih većina ima staništa i na području Općine, zaštićene su pravilnicima o njihovoj zaštiti, ali obzirom da staništa, kao što je iz naprijed navedenog vidljivo, u pravilu nisu zaštićena ni kao lokacije (botanički i zoološki rezervati), a pogotovo ne kao ekosustavi, iste su i dalje vrlo ugrožene sve većim promjenama prirodnih biotopa.

3.5. Demografsko stanje

3.5.1. Stanovništvo i naselja

Stanovništvo je značajan čimbenik dugoročnog društveno – gospodarskog razvitka i korištenja prostora. Ono postupno mijenja svoje vitalne značajke, pa otuda određena sporost demografskih procesa. Samo pozitivnim mijenjanjem brojnih čimbenika moguće je utjecati na zaustavljanje negativnih demografskih tijekova i ostvariti uvjete za postizanje pozitivnih promjena i rezultata u razvitku društva.

U dijelu poglavlja koje se odnosi na povijesni prikaz demografskih kretanja ovog područja, korišteni su statistički podaci napravljeni na temelju prethodne teritorijalne podjele države, prije uspostave današnje Općine Severin 1997. godine.

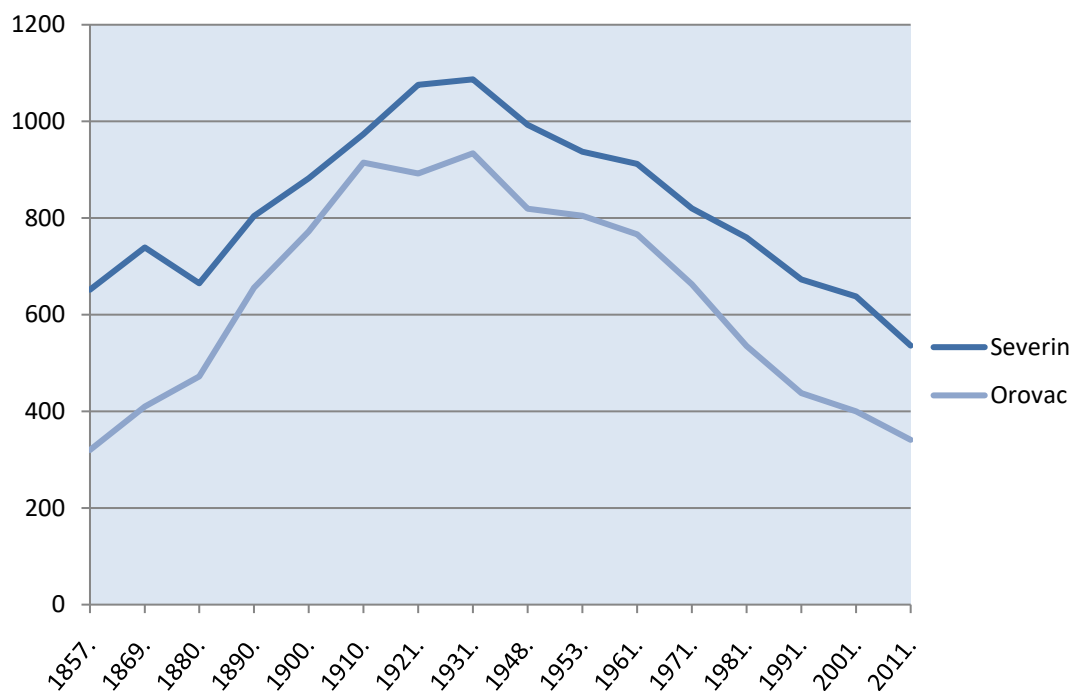
Današnji sustav naselja Općine Severin i šire okoline oblikovan je tokom mlađe kolonizacije (kraj 18., gotovo cijelo 19. pa i početak 20. stoljeća). Tada se krčenjem šuma, te izgradnjom cesta i pruga, pa i novih dijelova naselja, formira mreža naselja (u sasvim drukčijim društvenim, gospodarskim i povijesnim uvjetima od današnjih), koja se kroz vrijeme više-manje stihijski transformira, a konačno je definirana procesom urbane tranzicije (koji se, iako znatno polakše, odvija i danas).

Povijesno gledano, u velikoj većini općina na području Bjelovarsko-bilogorske županije broj stanovnika je rastao od prvog popisa stanovništva 1857. godine, pa sve do 1953. godine. Tokom tog gotovo stogodišnjeg razdoblja na smanjenje broja stanovnika utjecali su jedino ratni gubici ljudstva u I. i II. svjetskom ratu. Isti su međutim znatno narušili i dobnu strukturu stanovništva, te na taj način bitno utjecali i na daljnja demografska kretanja, najuočljivije u razdoblju od 1965. do 1970. godine (nagli pad broja živorođenih), a obzirom na inertnost demografskih procesa u manjoj mjeri i kasnije. Prvi padovi broja stanovnika u pravilu su zabilježeni između 1953. i 1961. godine, i bili su gotovo isključivo posljedica negativnog migracijskog salda.

Općina Severin je “izuzetak od pravila”, te u njoj nakon II. svjetskog rata više nije zabilježen porast broja stanovnika.

Udio stanovnika Općine Severin u ukupnom stanovništvu Države, pa i Bjelovarsko-bilogorske županije i bivše Općine Bjelovar (koje i same bilježe dugogodišnji pad udjela u ukupnom stanovništvu Države), smanjuje se promjenjivim intenzitetom od 1921. godine. Na takav tok demografskih kretanja najznačajnije je utjecao proces urbane tranzicije (izrazito jaka emigracija iz nekih naselja poglavito u razdoblju od 1961. do 1981. godine), te iz njega proizašle promjene društveno-gospodarskih, kulturnoobrazovnih, zdravstveno-socijalnih i drugih činitelja, a obzirom na dotadašnji izrazito ruralni karakter Općine, pa i gotovo cijele Županije.

Grafikon: Promjene u broju stanovnika Općine kroz razdoblje 1857.-2011.

Depopulacija uslijed urbane tranzicije Općinu Severin je zahvatila nešto ranije nego veći dio Bjelovarsko – bilogorske županije, tako da je udio stanovništva Općine u stanovništvu Županije i Republike Hrvatske opadao već od 1961. pa do 1991. godine. nakon 1991. godine broj stanovnika Općine i dalje opada, ali udio u stanovništvu države ostaje praktički isti, a u stanovništvu Županije čak i raste.

Tablica: Kretanje broja stanovnika na području Općine u razdoblju 1971.-2011., te usporedba s podacima na razini županije

Područje	Broj stanovnika po razdobljima								
	1971.	1981.	Indeks 81./71.	1991.	Indeks 91./81.	2001.	Indeks 01./91.	2011.	Indeks 11./01.
Općina Severin	1.483	1.294	0,87	1.111	0,86	1.038	0,93	877	0,84
Gradovi županije	81.582	85.005	1,04	87.040	1,02	83.160	0,96	76.936	0,93
Općine županije	74.777	62.829	0,84	57.002	0,91	49.924	0,88	42.828	0,86
Županija ukupno	156.359	147.834	0,95	144.042	0,97	133.084	0,92	119.764	0,90

Nakon 1971. godine uslijed višegodišnje emigracije (pretežito mlađeg stanovništva) već je bitno narušena i dobna struktura stanovništva, što uz društveno-gospodarskim razlozima uzrokovano smanjenje opće stope fertiliteta (u cijeloj državi) dovodi i do pojave negativnog prirodnog prirasta. U razdoblju 1981.-1991. urbana tranzicija postupno završava i emigracija se bitno smanjuje, ali zbog tada već izrazito loše dobne strukture (malog udjela fertilnog stanovništva) i vrlo niskih općih stopa fertiliteta, ukupni demografski pokazatelji su u tom razdoblju čak naj nepovoljni (-14,14% ukupnog pada stanovništva).

U razdoblju 1991.-2001. emigracija i dalje opada, a imigracija jača (dijelom i zbog utjecaja Domovinskog rata), te migracijski saldo postaje pozitivan, ali zbog izrazito velikog negativnog prirodnog

prirasta/pada, ukupni demografski pokazatelji su još uvijek nepovoljni (-7% ukupnog prirasta/pada stanovništva).

U posljednjem promatranom razdoblju (2001.-2011.) broj stanovnika na razini Općine je u daljnjem padu, i to u puno većem nego u prethodnom razdoblju (indeks 2011/2001 = 0,84, odnosno smanjenje broja stanovnika za daljnjih 16%). Na ovaj pad je značajno utjecala globalna gospodarska kriza koja je 2009. godine zahvatila i Hrvatsku, te se veći dio od ukupnog broja stanovnika koji su u tom razdoblju napustili područje odnosi upravo na razdoblje 2009.-2011.

Prema Popisu stanovništva iz 2011.godine Općina Severin imala je samo 877 stanovnika, što predstavlja 0,73% od ukupnog broja stanovnika Bjelovarsko – bilogorske županije, odnosno 0,02% od ukupnog broja stanovnika Republike Hrvatske.

Stanovništvo je raspoređeno u dva naselja Općine.

Naselje Severin može se okarakterizirati kao slabije urbanizirano naselje te je prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine imalo 341 stanovnika. Naselje Orovac prema istom popisu imalo je 536 stanovnika te ima najvećim dijelom obilježja ruralnog prostora.

Tablica: Broj stanovnika Općine prema dobi i spolu te udio u stanovništvu Županije (podaci 2011. g.)

Starost	Severin		Ukupno Severin	Orovac		Ukupno Orovac	Ukupno Općina	Ukupno BBŽ	Udio Općine u BBŽ
	m	ž		m	ž				
0-4	11	3	14	16	11	27	41	5.903	0,69%
5-9	7	4	11	11	11	22	33	5.746	0,57%
10-14	13	8	21	18	8	26	47	6.792	0,69%
15-19	6	8	14	8	27	35	49	7.369	0,66%
20-24	15	8	23	12	14	26	49	7.319	0,67%
25-29	7	12	19	19	19	38	57	7.581	0,75%
30-34	12	10	22	24	16	40	62	7.346	0,84%
35-39	10	5	15	20	12	32	47	7.409	0,63%
40-44	7	9	16	9	17	26	42	7.633	0,55%
45-49	13	11	24	14	14	28	52	8.739	0,60%
50-54	14	11	25	31	24	55	80	9.298	0,86%
55-59	12	19	31	24	19	43	74	8.983	0,82%
60-64	17	15	32	17	23	40	72	7.633	0,94%
65-69	11	14	25	11	12	23	48	5.708	0,84%
70-74	9	7	16	9	16	25	41	6.133	0,67%
75-79	5	10	15	9	15	24	39	5.277	0,74%
80-84	2	13	15	2	16	18	33	3.293	1,00%
85-89	-	3	3	1	6	7	10	1.300	0,77%
90-94	-	-	-	-	1	1	1	262	0,38%
95 i više	-	-	-	-	-	-	-	40	0,00%
Ukupno	171	170	341	255	281	536	877	119.764	0,73%

Izvor: www.dzs.hr

Gornja tablica prikazuje stanovništvo Općine prema dobi i spolu te udio stanovništva Općine u stanovništvu Županije. Vidljivo je da se najveći broj stanovnika Općine, njih 80, nalazi u dobnoj granici 50-54 godine, nakon čega slijede dobne granice 55-59 godina te 60-64 godine. Demografska slika u ovom smislu nije povoljna, obzirom da se relativno velik broj stanovništva nalazi u dobi u kojoj se približava mirovini, odnosno kraju radnog staža. S druge strane, ovakav podatak ne odudara od trenda na državnoj, pa čak ni od onog na globalnoj razini, obzirom da svjetska populacija sve više stari³.

Promatrano po spolnoj strukturi, na području Općine ima nešto više osoba ženskog nego muškog spola, točnije od ukupnog broja stanovnika na području naselja Severin 170 su osobe muškog, a 171 osobe ženskog spola, dok je na području naselja Orovac nešto veći omjer u korist ženskih osoba, odnosno njih je 281 dok osoba muškog spola ima 255. Ovi podaci su u skladu s nacionalnim prosjekom.

Tablica: Broj žena na području Općine prema broju živorođene djece

Starost	Ukupno	Nisu rodile	Broj žena prema broju živorođene djece									
			Svega	1	2	3	4	5	6	7	8	9
15-19	35	34	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
20-24	22	17	5	2	3	-	-	-	-	-	-	-
25-29	31	19	12	6	5	1	-	-	-	-	-	-
30-34	26	5	21	3	13	3	2	-	-	-	-	-
35-39	17	2	15	2	9	2	-	-	1	-	-	1
40-44	26	1	25	1	16	3	2	1	-	1	-	1
45-49	25	2	23	4	11	5	1	2	-	-	-	-
50-54	35	3	32	4	18	6	3	-	1	-	-	-
55-59	38	1	37	8	21	5	1	-	2	-	-	-
60-64	38	2	36	11	20	3	1	-	1	-	-	-
65-69	26	1	25	4	11	9	1	-	-	-	-	-
70-74	23	3	20	4	12	3	-	-	-	-	1	-
75-79	25	2	23	8	7	6	-	1	-	1	-	-
80-84	29	4	25	7	13	4	1	-	-	-	-	-
85 i više	10	1	9	1	3	2	3	-	-	-	-	-
Ukupno	406	97	309	66	162	52	15	4	5	2	1	2

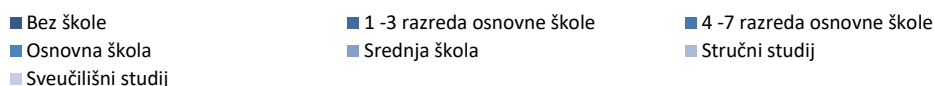
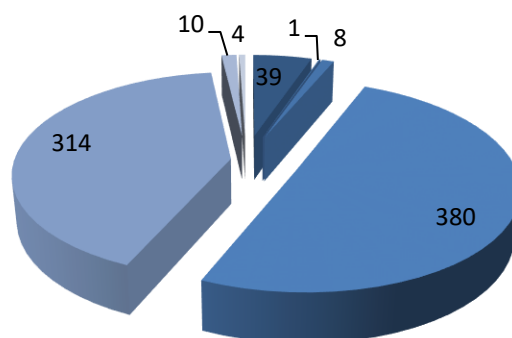
Izvor: www.dzs.hr

Promatrano prema obrazovnoj strukturi, vidljivo je da preko polovice stanovnika Općine ima završenu osnovnu školu. Slijede ih oni sa završenom srednjom školom, dok njih 9 nema završenu osnovnu školu. Njih 5 ima završen studij (njih 10 stručni studij i 4 sveučilišni studij).

Unapređenje obrazovanja stanovništva Općine će stoga također biti jedna od strateških odrednica razvojnog strategije.

Grafikon: Struktura stanovništva prema razini obrazovanja

³ „World population ageing 2013“, United nations, New York, 2013, <http://www.un.org/>

Izvor: www.dzs.hr

Površina Općine Severin iznosi ukupno 25,91 km². Prema Popisu stanovništva iz 2011. godine, Općina je imala 877 stanovnika, odnosno gustoću naseljenosti od 33,85 stanovnika /km², što predstavlja smanjenje u odnosu na prethodni popis iz 2001. godine, kada je gustoća iznosila 40,10 stanovnika/km². Trend smanjenja postoji još od 30-ih godina prošlog stoljeća.

Tablica: Gustoća naseljenosti na području Općine i udio u stanovništvu Općine

Mjesto	Gustoća naseljenosti (stan/km ²)				Udio u stanovništvu Općine			
	1961.	1981.	2001.	2011.	1961.	1981.	2001.	2011.
Orovac	57,00	39,90	29,80	39,88	45,60%	41,40%	38,50%	61,12%
Severin	73,10	60,80	51,20	27,35	54,40%	58,60%	61,50%	38,88%
Općina Severin	64,80	49,90	40,10	33,85				

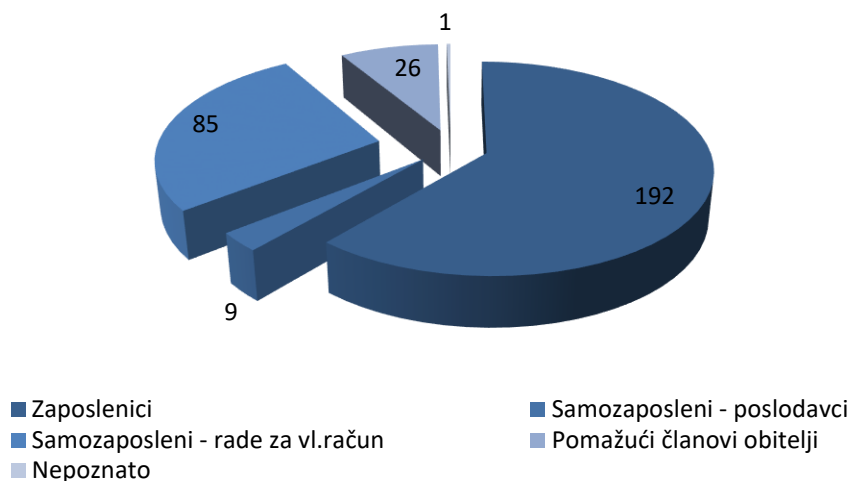
Gornja tablica prikazuje gustoću naseljenosti pojedinih naselja Općine. Vidljivo je da se na razini Općine gustoća naseljenosti konstantno smanjuje kroz dugoročno promatrano razdoblje. U razdoblju 2001.-2011. promijenila se struktura gustoće po naseljima, obzirom da je naselje Severin zabilježilo pad broja stanovnika, dok je u naselju Orovac taj broj porastao, te je tako u tom naselju po prvi put zabilježena veća gustoća stanovnika po km² nego u naselju Severin.

U okviru Prostornog plana uređenja općine Severin navedene su tri projekcije budućih demografskih procesa do 2041. godine.

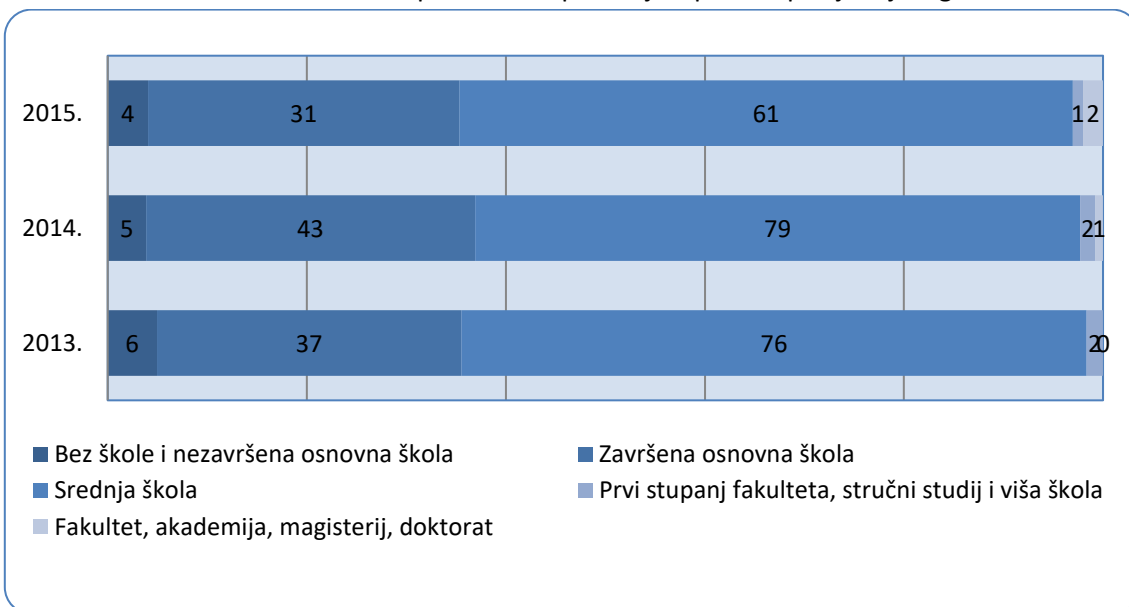
3.5.2. Zaposlenost i nezaposlenost

Prema popisu stanovništva iz 2011. godine, vidljivo je da najveći dio zaposlenog stanovništva Općine čine osobe zaposlene kod poslodavaca. Njih 9 su sami poslodavci, dok je 85 stanovnika samozaposleno i rade za vlastiti račun. Od ukupno 313 zaposlenih osoba, 176 je muškaraca (56,23%) i 137 žena (43,77%).

Grafikon: Stanovništvo Općine prema vrsti zaposlenja (Popis stanovništva 2011.)

Grafikon: Struktura nezaposlenih na području Općine u posljednje 3 godine

3.6. Infrastruktura

3.6.1. Vodoopskrba i kanalizacijski sustavi

U Općini Severin rasprostire se dio jedinstvenog slijeva rijeka Česme i Glogovnice koji je prirodno vezan i za područja susjednih Gradova i Općina, te Županija, Zagrebačku županiju i Koprivničko-Križevačku županiju. U dosadašnjoj vodno-gospodarskoj praksi slijev je tretiran kao cjelina, bez obzira na administrativno-teritorijalno ustrojstvo, pa su neki izneseni podaci približni. Vodotok Severinska nastaje spajanjem bilogorskih potoka na prostoru Općine, te predstavlja pritok rijeke Česme.

Ostali važniji vodotoci slijeva rijeke Česme koji su vezani za prostor Općine su: Bedenička, Žilavac, Slatinac i Gaj.

Svi vodotoci na području Općine Severin su lokalnog karaktera.

Ukupna dužina važnijih vodotoka iznosi **28,38 km**.

Na području Općine Severin do sada su izvedene regulacije vodotoka i melioracije, kako je prikazano slijedećom tablicom.

Tablica: Regulacije vodotoka i melioracije na području Općine Severin

Vodotoci na kojima su izvršene regulacije	Duljina regulacije u km
V. Severinska	12,700
V. Bedenička	0,380
V. Žilavac	4,750
V. Slatinac	1,200
V. Gaj	2,350
Ukupno	21,380

Izvor: Prostorni plan uređenja Općine Severin

Ova brojka reguliranih kilometara može se prihvatiti uvjetno, jer su intervencije na toj dužini stvarno vršene, ali vremenski faktor kao i faktor održavanja te kanalske mreže dovodi u pitanje koliko je stvarno te kanalske mreže u punoj funkciji.

Na području Općine Severin Vodnogospodarskom osnovom slijeva Česme i Glogovnice planirana je izgradnja jedne akumulacije, akumulacije Severin. Ta bi akumulacija većim dijelom zaplavnog prostora bila unutar površine Općine Severin, a manjim se dijelom rasprostirala i na području susjedne Općine Veliko Trojstvo. Površina koju bi pokrивao zaplavni prostor planirane akumulacije bila bi 120 ha.

Uvidom u raspored i smještaj u prostoru planirane akumulacije Severin vidljivo je da svojim zaplavnim prostorom prekriva šumske površine i postojeću infrastrukturu:

- uz dvije manje i jednu važnu cestu koja spaja mjesto Orovac sa vikend naseljem i vinogradima na području Mladine,
- mrežni telekomunikacijski kabel 10 kV,

- područja uz građevinska područja mjesta Orovac, s mjestimičnim ulaskom u ista.

U sklopu izgrađenih hidrosistema važnu ulogu ima zaštita od vanjskih poplavnih voda koja se provodi nasipima i objektima ugrađenim u njima, kao što su čepovi, sifoni, crpne stanice itd., a kojima je osnovna namjena evakuacija zaobalnih voda. Na području Općine nisu građeni nasipi uz vodotoke. Uz korita vodotoka, u dolinama, postoji mogućnost plavljenja poljoprivrednih i šumskih površina zbog neizgrađenosti sustava obrane od poplava rijeke Česme.

U sklopu vodoprivredne infrastrukture veoma važno mjesto zauzimaju hidrotehničke melioracije tla (odvodnja i navodnjavanje). Uređenje vodnog režima primjenom hidromelioracijskih mjera znači iskorištenje sada nekorištenih zemljišnih potencijala, odnosno poboljšanje postojećih.

Zadatak hidrotehničkih melioracija tla je da kulturnom bilju osiguraju optimalne uvjete vodnozračnog režima u tlu. Uz današnje visokorodne sorte gotovo svih poljoprivrednih kultura te adekvatnu prehranu i zaštitu, koja se može organizirati relativno jednostavno i brzo, jedino otvoreno pitanje je adekvatna opskrba vodom. Bez toga će učinkovitost i djelotvornost gospodarenja u poljoprivredi ovisiti i o prirodnim čimbenicima.

Usporedo s obranom od poplave u slijevu rijeka Česme i Glogovnice, na vodotocima je primjenjivana i odvodnja zemljišta kao mjera zaštite od suvišnih unutarnjih voda. Na području Općine Severin melioracijski radovi su vršeni, pridonoseći povećanju kvalitete zemljišta i pozitivnim učincima u poljoprivrednoj proizvodnji. Kanali su izvedeni u ukupnoj dužini od **12,63 km**, kako je prikazano slijedećom tablicom.

Tablica: Izvedene melioracije na području Općine Severin

Melioracije	Duljina melioracije (km)
Pritok v. Severinska - Kanal-1 (melioracija)	1,30
Pritok v. Žilavac - Kanal-2 (melioracija)	2,40
Pritok v. Žilavac - Kanal-3 (melioracija)	0,30
Pritok v. Žilavac - Kanal-S-7 (melioracija)	2,20
Pritok v. Slatinac - Kanal-1 (melioracija)	1,80
Pritok v. Slatinac - Kanal-S-1 (melioracija)	0,60
Pritok v. Slatinac - Kanal-S-2 (melioracija)	0,58
Pritok v. Slatinac - Kanal-S-3 (melioracija)	0,50
Pritok v. Slatinac - Kanal-S-4 (melioracija)	0,35
Pritok v. Gaj - Put-2 (melioracija)	1,90
Pritok v. Gaj - Kanal-1 (melioracija)	0,70
Ukupno:	12,63

Opisana vodoprivredna osnova slijeva rijeka Česme i Glogovnice postavljena je kao osnova za planiranje i projektiranje na području Općine Severin.

Tijekom 2010. i 2011. godine na području Općine izgrađena je vodoopskrbna mreža, u suradnji s tvrtkama Bjelovarsko – bilogorske vode d.o.o. i Hrvatske vode d.o.o. Mreža je napravljena kao dio Vodoopskrbnog područja Trojstvo – Grđevac (unutar vodoopskrbne zone DP Bjelovar) za koju je isporučitelj vodnih usluga tvrtka Komunalije d.o.o. iz Čazme.

Za vodoopskrbni sustav je krajem 2010. godine osigurana uporabna dozvola, te su do prosinca 2011. godine izgrađena 53 priključka na novi sustav. Na ovaj način na području Općine osigurana je opskrba pitkom vodom za stanovništvo, te stvoreni uvjeti za nesmetan razvoj stočarske proizvodnje na tom ovom području, što je osobito bitno obzirom da promjenom klimatskih uvjeta u proteklim godinama suše postaju sve veći problem, te se javljao problem nestašice vode.

Sistem odvodnje Općine Severin je u ovom trenutku još uvijek nerazvijen. Odvodnja se bazira na pojedinačnim septičkim jamama koja služe za kućanske otpadne vode, od kojih veći broj nije izveden u skladu s propisima i pravilima struke. Ostale otpadne i oborinske vode odvođe se uglavnom kanalima ili cestovnim jarcima u obližnje vodovode.

Kanalizacijska mreža i sustav je u potpunosti izgrađen izuzev dovršetka kanalizacijskog sustava na najdužoj trasi Općine, u naseljima Severin – Orovac.

3.6.2. Stanje gospodarstva

U niže navedenoj tablici prikazani su podaci o registriranim poslovnim subjektima na području Općine. Podaci se temelje na podacima FINE.

Iz podataka je vidljivo da broj gospodarskih aktivnosti na području raste, a time i broj zaposlenih djelatnika u godini dana za gotovo 15%. Povećani su prihodi od poreza na dobit, a smanjen je broj gubitaša. Znatno su povećani i iznosi neto plaća i nadnica, a time i porez na dohodak kao direktan prihod jedinice lokalne samouprave. Iz podataka je vidljivo da je porastao čak i izvoz.

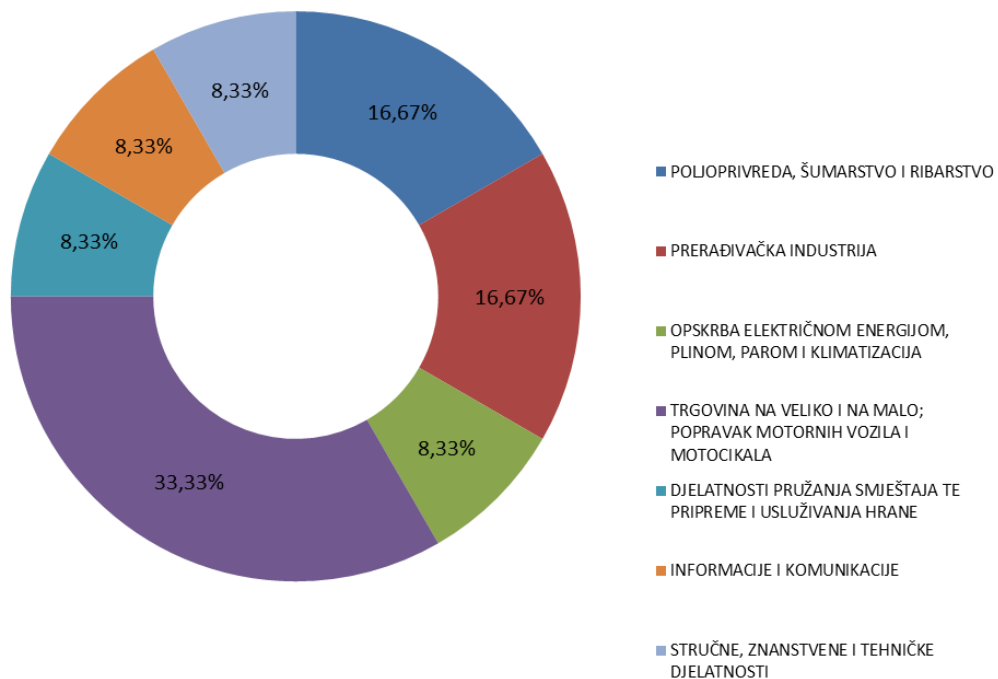
Svi ovi pozitivni trendovi kod postojećih poslovnih subjekata, ukazuju na potrebu daljnjeg jačanja poduzetničkih potencijala lokalnog stanovništva.

Opis	UKUPNO SVI PODUZETNICI		
	2014.	2015.	Index
Broj poduzetnika		12	-
Broj dobitaša	8	10	125,0
Broj gubitaša	3	2	66,7
Broj zaposlenih	155	178	114,8
Ukupni prihodi	70.784.238	84.460.195	119,3
Ukupni rashodi	69.910.436	81.115.646	116,0
Dobit prije oporezivanja	1.377.748	4.052.447	294,1
Gubitak prije oporezivanja	503.946	707.898	140,5

Porez na dobit	153.654	726.638	472,9
Dobit razdoblja	1.224.094	3.325.809	271,7
Gubitak razdoblja	503.946	707.898	140,5
Dobit razdoblja (+) ili gubitak razdoblja (-)	720.148	2.617.911	363,5
Neto plaće i nadnice	7.576.510	9.059.733	119,6
Prosječna mjesečna neto plaća po zaposlenom	4.073	4.241	104,1
A. Potraživanja za upisani a neuplaćeni kapital	0	0	-
B. Dugotrajna imovina	31.268.764	29.146.849	93,2
C. Kratkotrajna imovina	20.229.938	20.229.938	100,0
D. Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i obračunati prihodi	8.374	0	0,0
F. UKUPNA AKTIVA = UKUPNA PASIVA	51.507.076	52.414.684	101,8
A. Kapital i rezerve	22.331.042	26.210.461	117,4
B. Rezerviranja	0	0	-
C. Dugoročne obveze	12.392.912	9.300.392	75,0
D. Kratkoročne obveze	16.783.122	16.895.936	100,7
E. Odgođeno plaćanje troškova i prihod budućeg razdoblja	0	7.895	-
Broj poduzetnika tekuća godina		12	-
Broj izvoznika	2	3	150,0
Broj uvoznika	3	3	100,0
Izvoz	8.817.849	8.915.773	101,1
Uvoz	11.536.025	8.891.535	77,1
Trgovinski saldo	-2.718.176	24.238	-
Broj poduzetnika tekuća godina		12	-
Broj investitora	4	3	75,0
Broj poduzetnika bez investicija	7	9	128,6
Investicije u novu dugotrajnu imovinu	6.509.597	8.045.455	123,6

U niže navedenim podacima, kao i na grafikonu, vidljiv je udio pojedinih djelatnosti u ukupnom broju aktivnih gospodarskih subjekata.

Vrsta djelatnosti	Broj poslovnih subjekata	Udio u djelatnosti
POLJOPRIVREDA, ŠUMARSTVO I RIBARSTVO	2	16,67%
PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA	2	16,67%
OPSKRBA ELEKTRIČNOM ENERGIJOM, PLINOM, PAROM I KLIMATIZACIJA	2	16,68%
TRGOVINA NA VELIKO I NA MALO; POPRAVAK MOTORNIH VOZILA I MOTOCIKALA	3	24,99%
DJELATNOSTI PRUŽANJA SMJEŠTAJA TE PRIPREME I USLUŽIVANJA HRANE	1	8,33%
INFORMACIJE I KOMUNIKACIJE	1	8,33%
STRUČNE, ZNANSTVENE I TEHNIČKE DJELATNOSTI	1	8,33%
Ukupno	12	100,00%

4. Analiza snaga, slabosti, prilika i opasnosti (SWOT)

U niže navedenoj tablici prikazane su prepoznate snage, slabosti, prilike i opasnosti na području Općine kao polazište za definiranje prioriteta razvoja, te mogućnosti realizacije strateških ciljeva, prioriteta i mjera.

SNAGE	SLABOSTI
<p>Prirodni resursi – čist okoliš, bogate šumske površine, kvalitetno poljoprivredno zemljište, bogatstvo vodotocima</p>	<p>Postojeći prirodni resursi nisu dovoljno iskorišteni u gospodarske svrhe – poljoprivreda i turizam</p>
<p>Pogodni klimatski uvjeti za bavljenje različitim poljoprivrednim djelatnostima (ratarstvo, voćarstvo, stočarstvo, vinogradarstvo)</p>	<p>Pretežito tradicionalne poljoprivredne djelatnosti, usitnjenost domaćinstava i zemljišta, manja zainteresiranost mladih za poljoprivredne djelatnosti</p>
<p>Tradicija i iskustvo u bavljenju različitim poljoprivrednim proizvodnjama</p>	<p>Nedostatak poduzetničkih aktivnosti i inicijativa lokalnog stanovništva, posebice mladih</p>
<p>Postojeća turistička infrastruktura – obiteljska gospodarstva s turističkom ponudom, lovački dom</p>	<p>Negativna percepcija poduzetništva na svim razinama</p>
<p>Bogata kulturna i povijesna baština Općine</p>	<p>Nedovoljno iskorišteni i razvijeni proizvodni kapaciteti</p>
<p>Dobar geografski položaj i dobra prometna povezanost s županijskim središtem i Zagrebom – prometna infrastruktura (ceste, autobusni promet)</p>	<p>Nepostojanje <i>brandiranih</i> poljoprivrednih proizvoda</p>
<p>Zadovoljavajuća plinska, električna, vodovodna i telefonska mreža</p>	<p>Nedostatak informacija o mogućnostima razvoja poduzetničkih aktivnosti, garancijskih mogućnosti za pokretanje poduzetničkih aktivnosti</p>
<p>Razvijena poduzetnička zona (proizvodna) s infrastrukturom</p>	<p>Divlja odlagališta otpada i nepostojanje svijesti o važnosti očuvanja okoliša</p>
<p>Razvijena socijalna infrastruktura – osnovna područna škola, vatrogasni dom, brojne udruge, veterinarska ambulanta, zdravstvena zaštita - ambulanta</p>	<p>Neizgrađenost sustava odvodnje i kanalizacijskog sustava</p>
<p>Aktivna jedinica lokalne samouprave i proaktivno stanovništvo</p>	<p>Sva naselja općine nemaju u potpunosti riješenu komunalnu infrastrukturu</p>
	<p>Nedovoljna promocija turističkih sadržaja i potencijala</p>
	<p>Nema organiziranih dolazaka grupa turista</p>
	<p>Nedovoljno razvijeni smještajni kapaciteti za duži boravak turista, nepovezanost turističkih sadržaja u jedinstvenu i prepoznatljivu ponudu</p>

	<p>Jedinica lokalne samouprave nema dovoljno kapaciteta za realizaciju svih razvojnih projekata</p> <p>Neraspoloživost površina u poduzetničkoj zoni</p> <p>Nedovoljni vlastiti fiskalni kapaciteti Općine za realizaciju projekata</p>
PRILIKE	OPASNOSTI
<p>Mogućnosti financiranja projekata iz fondova EU za:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dopršetak komunalne infrastrukture - Poljoprivrednu proizvodnju i preradu - Turističke djelatnosti - Socijalnu i komunalnu infrastrukturu - Obnovu kulturne baštine u svrhu gospodarstva - Razvoj poduzetničke infrastrukture - Razvoj programa za zapošljavanje i samozapošljavanje stanovništva <p>Međunarodna suradnja kroz projekte s drugim županijama i JLS-ima</p> <p>Veće angažiranje Regionalne razvojne agencije u pripremi i provedbi projekata</p> <p>Daljnji razvoj poduzetničkih aktivnosti lokalnih gospodarstvenika i otvaranje novih poduzetničkih subjekata (trgovačkih društava, obrta, OPG-a)</p> <p>Povezivanje proizvođača hrane s potražnjom u urbanim središtima i na moru</p> <p>Blizina županijskog središta i Zagreba i mogućnost zadržavanja stanovništva na području općine</p> <p>Kreditne linije HBOR-a i banaka za realizaciju razvojnih projekata</p>	<p>Depopulacija stanovništva uslijed nedostatka mogućnosti zapošljavanja</p> <p>Neučinkovita birokracija na regionalnoj razini koči razvoj poduzetništva; nedostatak informacija o mogućnostima financiranja projekata općenito</p> <p>Nejasna i nedosljedna zakonska regulativa kod ispunjavanja uvjeta za osnivanje gospodarskih subjekata; promjene zakonske regulative i uvjeta poslovanja poduzetnika</p> <p>Slaba koordinacija i strategija razvoja i provedbe projekata na regionalnoj razini; smanjenje fiskalnih kapaciteta Županije i nemogućnost sufinanciranja razvojnih projekata</p> <p>Nefleksibilnost banaka kod kreditiranja razvojnih projekata – garancijski uvjeti za odobrenje kreditnih sredstava nerealni za gospodarske subjekte, visoke kamatne stope</p>

5. Vizija razvoja, strateški ciljevi, prioriteta i mjere

Vizija razvoja općine je:

Općina Severin je općina s razvijenom poduzetničkom infrastrukturom, s razvijenim inovativnim poljoprivrednim proizvodnim i prerađivačkim kapacitetima, te Općina kvalitetne prirodne i povijesne baštine koja se koristi u turističke svrhe. Lokalno stanovništvo je proaktivno i poduzetno pa djeluje i kroz mnogobrojne udruge osiguravajući dodatnu kvalitetu života na području Općine.

Niže su navedeni strateški ciljevi razvoja s prioritetima, te razrađenim mjerama unutar svakog prioriteta. Navedene mjere predstavljaju buduće projektne ideje čijom će se razradom otvoriti mogućnost njihove realizacije i financiranja iz domaćih i EU sredstava.

Strateški cilj 1. Unapređenje gospodarstva i poduzetništva, te razvoj mogućnosti zapošljavanja na lokalnom nivou

Općina Severin ima jednu od najpristupačnijih i najrazvijenijih poduzetničkih zona na području županije. Geografski položaj općine i mogućnost smještaja poduzetničke zone uz magistralnu cestu prema Bjelovaru, te blizina Bjelovara pogodovala je da se veći poslovni subjekti odluče na kupovinu zemljišta u zoni.

Zona je izgrađena u periodu od 2007.-2010. godine, i ukupna površina zone je 20,7 ha (10 parcela). Osam (8) parcele u zoni su prodane gospodarskim subjektima najvećim dijelom s područja Bjelovara, a slobodne su parcele od 4.985 m² i jedna od 2.439 m².

Poduzetnička zona "P" nalazi se na državnoj cesti D-28 i osigurava brz i lak pristup do Bjelovara te do brze ceste za Zagreb.

Tvrtke u zoni koji su izgrađene i koje su u funkciji su:

- SERVISI CESTE d.o.o. njihova je djelatnost: servis za održavanje osobnih i teretnih vozila
- GLJIVARA ANDRIČIĆ, proizvodnja gljiva u zatvorenom prostoru
- TROHA – DIL d.o.o., proizvodnja prozora

Prioritet 1.1. Razvoj poduzetničke infrastrukture – poduzetničkog centra i inkubatora

U svrhu učinkovitijeg korištenja parcela u poslovnoj zoni, kao i razvoja poduzetništva i gospodarstva na lokalnoj razini, te korištenja mogućnosti poticajnih sredstava iz nacionalnih i EU izvora financiranja, jedan od prioriteta je razvoj poduzetničke infrastrukture na lokalnoj razini koja će predstavljati pomoć lokalnoj samoupravi u planiranju i realizaciji razvojnih projekata kako za JLS tako i za lokalno stanovništvo. Uspostavljana poduzetnička infrastruktura osigurala bi nadalje i učinkovitije upravljanje poduzetničkom zonom, te njen daljnji razvoj.

Razrada mjera po prioritetima:

Cilj 1.	Unapređenje gospodarstva i poduzetništva, te razvoj mogućnosti zapošljavanja na lokalnom nivou
Prioritet 1.1.	Razvoj poduzetničke infrastrukture – poduzetničkog centra i inkubatora
Mjera 1.1.1.	Uspostava rada poduzetničkog centra i inkubatora
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> - Definiranje pravne osnove - Definiranje plana aktivnosti - Zapošljavanje ili angažiranje osoba
Nositelji	Jedinstveni upravni odjel
Krajnji korisnici	Lokalno stanovništvo, potencijalni novi poduzetnici
Indikatori	Poduzetnički centar i inkubator osnovani; povećane aktivnosti na razvoju poduzetništva na lokalnom nivou (broj poduzetnika i/ili potencijalnih poduzetnika koji dobili pomoć u izradi projekata, broj osoba koje su sudjelovale u edukaciji o poduzetništvu, koje su dobile informaciju i sl.)
Preduvjeti	Djelatnici lokalne samouprave i općinski čelnici prepoznaju potrebu razvoja poduzetništva; na nacionalnoj razini postoji mogućnost subvencije aktivnosti razvoja poduzetništva
Obrazloženje	Realno predstavljanje poduzetništva, kao i organiziranje edukacija na teme poduzetništva osiguravaju povećanje znanja i informacija građana o mogućnostima zapošljavanja i samozapošljavanja. Isto tako, u sklopu edukacija, odabirom različitih tema potiče se i kreativan razvoj pojedinaca, moguće je potaknuti razvoj novih ideja, te osigurati pojedincima koji sudjeluju i dovoljan nivo znanja za vlastitu procjenu o ulasku u poduzetništvo, te mogućnostima zapošljavanja i samozapošljavanja.

Cilj 1.	Unapređenje gospodarstva i poduzetništva, te razvoj mogućnosti zapošljavanja na lokalnom nivou
Prioritet 1.1.	Razvoj poduzetničke infrastrukture – poduzetničkog centra i inkubatora
Mjera 1.1.2.	Adaptacija objekta za smještaj poduzetničkog inkubatora
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> - Izrađen troškovnik i projektna dokumentacija - Priprema projekta za sufinanciranje
Nositelji	Jedinstveni upravni odjel
Krajnji korisnici	Lokalno stanovništvo, potencijalni novi poduzetnici, postojeći poduzetnici
Indikatori	Poduzetnički centar i inkubator osnovani; povećane aktivnosti na razvoju poduzetništva na lokalnom nivou (broj poduzetnika i/ili potencijalnih poduzetnika koji dobili pomoć u izradi projekata, broj osoba koje su sudjelovale u edukaciji o poduzetništvu, koje su dobile informaciju i sl.)
Preduvjeti	Djelatnici lokalne samouprave i općinski čelnici prepoznaju potrebu razvoja poduzetništva; na nacionalnoj razini postoji mogućnost subvencije aktivnosti razvoja poduzetništva
Obrazloženje	Za potrebe povećanja kapaciteta na lokalnom nivou vezano za razvoj poduzetništva, potrebno je koristiti sve raspoložive resurse uključujući i postojeću neiskorištenu infrastrukturu.

Cilj 1.	Unapređenje gospodarstva i poduzetništva, te razvoj mogućnosti zapošljavanja na lokalnom nivou
Prioritet 1.2.	Proširenje poslovne zone i povećanje broja gospodarskih subjekata na području općine
Mjera 1.2.1.	Otkup zemljišta u vlasništvu RH oko postojeće poduzetničke zone
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> - Identifikacija čestica za otkup

	<ul style="list-style-type: none"> - Kontakti i rješavanje formalno-pravnih odnosa za kupovinu dodatnih čestica u zoni - Identifikacija potencijalnih korisnika novih čestica
Nositelji	Jedinstveni upravni odjel
Krajnji korisnici	Lokalno stanovništvo, potencijalni novi poduzetnici, postojeći poduzetnici
Indikatori	Broj čestica za kupovinu; definirani uvjeti kupovine i prodaje, te ostali formalno-pravni odnosi;
Preduvjeti	Djelatnici lokalne samouprave i općinski čelnici prepoznaju potrebu razvoja poduzetništva; na nacionalnoj razini postoji mogućnost subvencije aktivnosti razvoja poduzetništva
Obrazloženje	U postojećoj zoni nema više mjesta za smještaj i aktivnosti poduzetnika. S obzirom na povoljnu lokaciju zone (blizina Bjelovara, blizina buduće brze ceste), potrebno je stvoriti preduvjete za daljnje širenje poduzetničkih aktivnosti u zoni.

Cilj 1.	Unapređenje gospodarstva i poduzetništva, te razvoj mogućnosti zapošljavanja na lokalnom nivou
Prioritet 1.2.	Proširenje poslovne zone i povećanje broja gospodarskih subjekata na području općine
Mjera 1.2.2.	Uređenje infrastrukture nove poduzetničke zone i popunjavanje zone
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> - Izrada tehničke dokumentacije za infrastrukturu u zoni - Priprema projekata za uređenje infrastrukture
Nositelji	Jedinstveni upravni odjel, poduzetnički centar
Krajnji korisnici	Lokalno stanovništvo, potencijalni novi poduzetnici, postojeći poduzetnici
Indikatori	Izrađena tehnička dokumentacija za infrastrukturu u novoj zoni; identifikacija i priprema natječaja za financiranje infrastrukture
Preduvjeti	Postoji dovoljan broj i interes potencijalnih poduzetnika za kupovinu zemljišta u zoni i poslovanje u zoni; osigurana čestice za širenje zone
Obrazloženje	U postojećoj zoni nema više mjesta za smještaj i aktivnosti poduzetnika. S obzirom na povoljnu lokaciju zone (blizina Bjelovara, blizina buduće brze ceste), potrebno je stvoriti preduvjete za daljnje širenje poduzetničkih aktivnosti u zoni.

Prioritet 1.3. Razvoj i unapređenje poljoprivredne proizvodnje i prerade

S obzirom na činjenicu da je područje Općine isključivo ruralno područje s tradicionalnom pretežitom poljoprivrednom djelatnosti lokalnog stanovništva, za potrebe osiguranja mogućnosti daljnjeg unapređenja i razvoja glavne djelatnosti na području Općine, bilo bi uputno osigurati jasnije strateško određenje za stanovništvo kao i ostale aktere u razvoju lokalnog područja. Sukladno tome, predložene su realne aktivnosti kroz definirane mjere, koje mogu poboljšati stanje poljoprivredne djelatnosti kao sektora gospodarstva, osigurati razvoj poljoprivredne proizvodnje, prerade poljoprivrednih proizvoda, te samozapošljavanje i dodatno zapošljavanje lokalnog stanovništva.

Cilj 1.	Unapređenje gospodarstva i poduzetništva, te razvoj mogućnosti zapošljavanja na lokalnom nivou
Prioritet 1.3.	Razvoj i unapređenje poljoprivredne proizvodnje i prerade
Mjera 1.3.1.	Poticanje razvoja proizvodnje poljoprivrednih proizvoda
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> - Edukacije o poljoprivrednoj proizvodnji

	<ul style="list-style-type: none"> - Izrada baze podataka o inovativnim kulturama, tehnologijama - Izrada projekata za prijavu na mjere ruralnog razvoja za potencijalne poduzetnike u poljoprivredi
Nositelji	Jedinstveni upravni odjel, poduzetnički centar
Krajnji korisnici	Lokalno stanovništvo, potencijalni novi poduzetnici, postojeći poduzetnici
Indikatori	Broj održanih edukacija; broj osoba koje su prisustvovala edukacijama; broj izrađenih i odobrenih projekata na mjerama ruralnog razvoja
Preduvjeti	Lokalno stanovništvo, posebice mladi zainteresirani za ulaganje u poljoprivrednu proizvodnju; lokalni poljoprivredni proizvođači posjeduju preduvjete za jačanje i širenje poljoprivredne proizvodnje
Obrazloženje	Na području Općine je pokrenuto nekoliko inovativnih ideja za poljoprivrednu proizvodnju (npr. šparoge) koje su se potvrdile kao kvalitetne i opravdane. Slijedeći taj primjer, te uzimajući u obzir sve preduvjete koje postoje na području općine za bavljenje intenzivnijom poljoprivrednom proizvodnjom, potrebna su daljnja ulaganja u jačanje i širenje ovih aktivnosti.

Cilj 1.	Unapređenje gospodarstva i poduzetništva, te razvoj mogućnosti zapošljavanja na lokalnom nivou
Prioritet 1.3.	Razvoj i unapređenje poljoprivredne proizvodnje i prerade
Mjera 1.3.2.	Poticanje razvoja prerade poljoprivrednih proizvoda
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> - Edukacije o mogućnostima prerade poljoprivrednih proizvoda - Izrada projekata za prijavu na mjere ruralnog razvoja za potencijalne poduzetnike u poljoprivredi
Nositelji	Jedinstveni upravni odjel, poduzetnički centar
Krajnji korisnici	Lokalno stanovništvo, potencijalni novi poduzetnici, postojeći poduzetnici
Indikatori	Broj održanih edukacija; broj osoba koje su prisustvovala edukacijama; broj izrađenih i odobrenih projekata na mjerama ruralnog razvoja
Preduvjeti	Lokalno stanovništvo, posebice mladi zainteresirani za ulaganje u poljoprivrednu proizvodnju; lokalni poljoprivredni proizvođači posjeduju dovoljno stručnog znanja za razvoj prerađivačkih djelatnosti
Obrazloženje	Razvoj poljoprivredne proizvodnje dodatno omogućava i razvoj prerađivačkih djelatnosti poljoprivrednih proizvoda čime se osigurava viši stupanj finalizacije proizvoda te njihova dodana vrijednost. Iz tog razloga paralelno s poticanjem razvoja poljoprivredne proizvodnje, potrebno je omogućiti i poticati razvoj i jačanje prerađivačkih aktivnosti.

Cilj 1.	Unapređenje gospodarstva i poduzetništva, te razvoj mogućnosti zapošljavanja na lokalnom nivou
Prioritet 1.3.	Razvoj i unapređenje poljoprivredne proizvodnje i prerade
Mjera 1.3.2.	Razvoj slatkovodnog ribarstva
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> - Istražiti mogućnosti razvoja slatkovodnog ribarstva na području Općine s obzirom na postojeće kapacitete - Provjera formalno-pravnih mogućnosti za davanje ribnjaka u koncesiju - Organiziranje edukacije o slatkovodnom ribarstvu za lokalno stanovništvo i ostale zainteresirane

Nositelji	Jedinstveni upravni odjel, poduzetnički centar
Krajnji korisnici	Lokalno stanovništvo, potencijalni novi poduzetnici, postojeći poduzetnici
Indikatori	Definirani formalno pravni uvjeti za razvoj slatkovodnog ribarstva; broj osoba koje su dobile informacije o mogućnostima pokretanja poduzetničkih aktivnosti u ovoj djelatnosti; broj osoba koje su sudjelovale u edukaciji za uzgoj slatkovodne ribe
Preduvjeti	Postoji mogućnost davanja u zakup ili koncesiju dijela postojećeg ribnjaka; lokalno stanovništvo i drugi zainteresirani prepoznaju ovu mogućnost te imaju dovoljno financijskih sredstava za pokretanje aktivnosti
Obrazloženje	Najveći ribnjak na području županije nalazi se na području Općine Severin. Osim sportskog ribolova, a s obzirom na potencijale kao i interes tržišta za slatkovodnom ribom, potrebno je istražiti mogućnosti za lokalno stanovništvo o mogućnostima bavljenja uzgojem slatkovodne ribe.

Prioritet 1.4. Razvoj i promocija turizma i turističkih potencijala

Na području Općine postoje više sadržaja koji se mogu razviti u adekvatne turističke sadržaje i biti dio turističke ponude Općine. Budući da je turizam djelatnost koja osigurava višu dodanu vrijednost postojećim resursima, uz činjenicu da se u zadnjih par godina Hrvatska promovira kao turistička zemlja, potrebno je kvalitetnije valorizirati postojeću prirodnu i kulturnu baštinu, te dodatno razviti sadržaje kako bi oni postali dio jedinstvene turističke ponude Općine.

Mjera 1.4.1. Unaprijediti smještaje kapacitete lovačke kuće u Orovačkim vinogradima – u vlasništvu općine

Cilj 1.	Unapređenje gospodarstva i poduzetništva, te razvoj mogućnosti zapošljavanja na lokalnom nivou
Prioritet 1.4.	Razvoj i promocija turizma i turističkih potencijala
Mjera 1.4.1.	Unaprijediti smještaje kapacitete lovačke kuće u Orovačkim vinogradima – u vlasništvu općine
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> - Izrada potrebne tehničke dokumentacije - Izrada detaljnog plana aktivnosti na pružanju smještaja – poslovni plan - Povezivanje s turističkim agencijama, Turističkom zajednicom i sl. - Prijava projekta za sufinanciranje na natječaje Ministarstva turizma, mjere ruralnog razvoja i sl.
Nositelji	Jedinstveni upravni odjel, poduzetnički centar
Krajnji korisnici	Lokalno stanovništvo, potencijalni novi poduzetnici, postojeći poduzetnici
Indikatori	Broj uređenih smještajnih jedinica i u funkciji; broj posjetitelja i broj ostvarenih noćenja
Preduvjeti	Daljnje jačanje turističkih aktivnosti na području županije; Turistička zajednica županije prepoznaje smještaj u lovačkoj kući kao dodatan sadržaj na području županije; povezivanje s općinom Veliko Trojstvo te njihovim aktivnostima za jačanje i razvoj turizma te stvaranje zajedničke turističke ponude
Obrazloženje	Dobra prometna povezanost i blizina Zagreba omogućava privlačenje potencijalnih posjetitelja i turista na područje Općine. Kako bi se osiguralo i njihovo duže zadržavanje, potrebno je osigurati adekvatne smještajne kapacitete.

Cilj 1.	Unapređenje gospodarstva i poduzetništva, te razvoj mogućnosti zapošljavanja na lokalnom nivou
Prioritet 1.4.	Razvoj i promocija turizma i turističkih potencijala
Mjera 1.4.2.	Izgradnja i opremanje etno-kuće sa smještajnim i ugostiteljskim kapacitetima na jezeru Selište
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> - Izrada potrebne tehničke dokumentacije - Izrada detaljnog plana aktivnosti na pružanju smještaja – poslovni plan - Povezivanje s turističkim agencijama, Turističkom zajednicom i sl. - Prijava projekta za sufinanciranje na natječaje Ministarstva turizma, mjere ruralnog razvoja i sl.
Nositelji	Jedinstveni upravni odjel, poduzetnički centar
Krajnji korisnici	Lokalno stanovništvo, potencijalni novi poduzetnici, postojeći poduzetnici
Indikatori	Broj uređenih smještajnih jedinica i u funkciji; broj posjetitelja i broj ostvarenih noćenja
Preuvjeti	Daljnje jačanje turističkih aktivnosti na području županije; Turistička zajednica županije prepoznaje smještaj u lovačkoj kući kao dodatan sadržaj na području županije; povezivanje s općinom Veliko Trojstvo te njihovim aktivnostima za jačanje i razvoj turizma te stvaranje zajedničke turističke ponude
Obrazloženje	Dobra prometna povezanost i blizina Zagreba omogućava privlačenje potencijalnih posjetitelja i turista na područje Općine. Kako bi se osiguralo i njihovo duže zadržavanje, potrebno je osigurati adekvatne smještajne kapacitete.

Cilj 1.	Unapređenje gospodarstva i poduzetništva, te razvoj mogućnosti zapošljavanja na lokalnom nivou
Prioritet 1.4.	Razvoj i promocija turizma i turističkih potencijala
Mjera 1.4.3.	Valorizacija arheoloških nalazišta i povijesne baštine
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> - Identifikacija kulturne i povijesne baštine - Razrada projektnih ideja za identificirane lokalitete - Prijava projekta za sufinanciranje na natječaje Ministarstva turizma, mjere ruralnog razvoja, Ministarstva kulture i sl.
Nositelji	Jedinstveni upravni odjel, poduzetnički centar
Krajnji korisnici	Lokalno stanovništvo, potencijalni novi poduzetnici, postojeći poduzetnici
Indikatori	Izrađen plan upravljanja s analizom postojeće kulturne i povijesne baštine na području Općine; broj prijavljenih i odobrenih projekata s područja kulturne i povijesne baštine na području Općine
Preuvjeti	Daljnje jačanje turističkih aktivnosti na području županije; postojeći lokaliteti su dovoljno očuvani da se mogu uz dodatno uređenje, uvrstiti u jedinstvenu turističku ponudu općine
Obrazloženje	Dobra prometna povezanost i blizina Zagreba omogućava privlačenje potencijalnih posjetitelja i turista na područje Općine. Za ovo je uz smještajne kapacitete, potrebno osigurati i dodatne sadržaje za posjetitelje. Veći broj sadržaja na području Općine, mogu osigurati veći broj posjeta i zadržavanje posjetitelja.

Cilj 1.	Unapređenje gospodarstva i poduzetništva, te razvoj mogućnosti zapošljavanja na lokalnom nivou
---------	--

Prioritet 1.4.	Razvoj i promocija turizma i turističkih potencijala
Mjera 1.4.1.	Stvaranje jedinstvene turističke ponude Općine te umrežavanje s turističkom ponudom susjednih Općina
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> - Identifikacija i objedinjavanje turističke ponude Općine - Promocija i izrada promotivnih materijala - Povezivanje sa susjednim općinama s razvijenom turističkom ponudom te objedinjavanje ponude - Povezivanje s Turističkom zajednicom, turističkim agencijama i sl.
Nositelji	Jedinstveni upravni odjel, poduzetnički centar
Krajnji korisnici	Lokalno stanovništvo, potencijalni novi poduzetnici, postojeći poduzetnici
Indikatori	Broj razvijenih turističkih paketa s ponudom s područja Općine; broj posjetitelja pojedinim razvijenim turističkim sadržajima; broj ostvarenih smještaja/noćenja
Preuvjeti	Na području Općine i susjednih općina postoji dovoljan broj uređenih turističkih sadržaja koji mogu postati dio jedinstvene turističke ponude.
Obrazloženje	Dobra prometna povezanost i blizina Zagreba omogućava privlačenje potencijalnih posjetitelja i turista na područje Općine. Kako bi se osiguralo i njihovo duže zadržavanje, potrebno je osigurati dovoljan broj dodatnih turističkih sadržaja za posjetitelje.

Cilj 1.	Unapređenje gospodarstva i poduzetništva, te razvoj mogućnosti zapošljavanja na lokalnom nivou
Prioritet 1.4.	Razvoj i promocija turizma i turističkih potencijala
Mjera 1.4.5.	Unapređenje suradnje s Turističkom zajednicom
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> - Uvrštavanje turističke ponude i sadržaja na stranice TZ-a županije - Organiziranje posjeta posjetitelja - Intenziviranje posjeta na područje općine pri organiziranju događanja u Bjelovaru i okolici - Promocija turističkih sadržaja
Nositelji	Jedinstveni upravni odjel, poduzetnički centar
Krajnji korisnici	Lokalno stanovništvo, potencijalni novi poduzetnici, postojeći poduzetnici
Indikatori	Ponuda na web-u TZ-a; broj organiziranih posjeta iniciranih od strane Turističke zajednice; broj posjetitelja u tim posjetima; broj promotivnih aktivnosti sadržaja i ponude općine (tiskanih letaka, novinskih članaka, radio prezentacija, TV reportaža i sl.)
Preuvjeti	Realizacija prijašnjih mjera, tj. povećan broj turističkih kapaciteta Općine kroz razvoj dodatnih sadržaja, valorizaciju postojeće baštine, te razvoj smještajnih kapaciteta.
Obrazloženje	Za povećanje turističkih aktivnosti uz razvoj ponude i sadržaja potrebno je organizirati i adekvatnu promociju istih. Kako Općina nema organiziranu vlastitu Turističku zajednicu te na području Općine ne postoji turistička agencija, intenziviranje ovih aktivnosti te promocija moguća je kroz intenziviranje suradnje s Turističkom zajednicom.

Strateški cilj 2. Razvoj komunalne i prometne infrastrukture

Uvrštavanjem i realizacijom ovog strateškog cilja, definirana je potreba i interes za dovršetkom postojeće neizgrađene komunalne infrastrukture u naseljima Općine, te uređenje prometne infrastrukture naselja Općine. Realizacijom ovog cilja, te njegovih prioriteta i mjera, osigurava se poboljšanje kvalitete života lokalnog stanovništva, kao i stvaranje preduvjeta za ostanak i dolazak mladih na području Općine, razvoj poduzetničkih aktivnosti i poljoprivrede.

Prioritet 2.1. Razvoj komunalne infrastrukture

Mjera 2.1.1. Dovršetak kanalizacijskog sustava naselja Severin – Orovac

Cilj 2.	Razvoj komunalne i prometne infrastrukture
Prioritet 2.1.	Razvoj komunalne infrastrukture
Mjera 2.1.1.	Dovršetak kanalizacijskog sustava naselja Severin – Orovac
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none">- izrada projektne dokumentacije- izrada prijavne dokumentacije za natječaj i prijava- realizacija projekta
Nositelji	Jedinstveni upravni odjel
Krajnji korisnici	Lokalno stanovništvo Općine
Indikatori	<ul style="list-style-type: none">- tehnička dokumentacija pripravljena- pripremljen projekt za prijavu na moguće natječaje za financiranje- projekt odobren i realiziran- dovršeno 6,5 km kanalizacijske mreže naselja Severin-Orovac- ishođena uporabna dozvola- broj kućanstava priključen na sanitarno fekalnu kanalizacijsku mrežu – općina i naselje
Preduvjeti	Postoji projektna dokumentacija; postoje dostupni natječaji za financiranje projekta izgradnje sanitarno fekalne kanalizacijske mreže na području jedinica lokalne samouprave; Općina ima dostatna proračunska sredstva za sufinanciranje projekta evidentirana u proračunu.
Obrazloženje	Izgradnja kanalizacijskog sustava naselja Severin-Orovac predstavlja dovršenje izgradnje kanalizacijske mreže na području Općine. Osim utjecaja na zaštitu okoliša, pitanje izgradnje kanalizacijske mreže te mogućnost priključenja je i pitanje poboljšanja kvalitete života na području same Općine.

Mjera 2.1.2. Sanacija divljih odlagališta otpada

Cilj 2.	Razvoj komunalne i prometne infrastrukture
Prioritet 2.1.	Razvoj komunalne infrastrukture
Mjera 2.1.2.	Sanacija divljih odlagališta otpada
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none">- identificiranje divljih odlagališta po naseljima Općine/analiza postojećeg stanja svih lokacija divljih odlagališta na području Općine- izrada plana sanacije s listom prioriteta sanacije- organiziranje lokalnih akcija čišćenja- postavljanje tabli zabrane odlaganja otpada

	<ul style="list-style-type: none"> - informiranje i oglašavanje akcija odvoza glomaznog otpada - uspostava učinkovitog nadzora lokacije od strane komunalnog redara - revitalizacija saniranih površina (dovoz humusa i sijanje trave) - uključivanje građana, tvrtki i udruga u organizirane akcije čišćenja otpadom onečišćenog okoliša
Nositelji	Općina; komunalno poduzeće;
Krajnji korisnici	Stanovništvo općine
Indikatori	<ul style="list-style-type: none"> - sanirano minimalno 1 divlje odlagalište godišnje - sprečavanje nekontroliranog odlaganja otpada u prirodu - provedene minimalno 2 akcije čišćenja godišnje - minimalno 2 puta godišnje organiziran odvoz glomaznog otpada iz domaćinstava
Preduvjeti	Komunalno poduzeće funkcionira
Obrazloženje	Sukladno Planu gospodarenja otpadom 2010.-2018., definirane su aktivnosti za sanaciju postojećih divljih odlagališta otpada na području Općine te sprečavanje nastajanja novih.

Cilj 2.	Razvoj komunalne i prometne infrastrukture
Prioritet 2.1.	Razvoj komunalne infrastrukture
Mjera 2.1.3.	Rješavanje statusa i poticanje rada lokalnog komunalnog poduzeća – Komunalac Severin
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> - izrada plana aktivnosti komunalnog poduzeća, definiranje zaduženja, ovlasti i očekivanih rezultata - učinkovitija kontrola poslovanja - analiza i razvoj projektnih koncepta za apliciranje za sredstva kroz mjere ruralnog razvoja za komunalno poduzeće
Nositelji	Općina; komunalno poduzeće;
Krajnji korisnici	Stanovništvo općine
Indikatori	<ul style="list-style-type: none"> - izrađen plan aktivnosti i planom poslovanja u narednim godinama - izvještaji prema Vijeću barem svaka 3 mjeseca o poslovanju komunalnog poduzeća - razvijeno minimalno 2 projekta za komunalno poduzeće i prijavljeno na natječaje za sufinanciranje rada poduzeća
Preduvjeti	Komunalno poduzeće posluje pozitivno
Obrazloženje	Postojeće komunalno poduzeće ne posluje pozitivno. Kako bi se osiguralo pozitivno poslovanje, potrebno je uspostaviti učinkovitiji sustav kontrole upravljanja svim segmentima poslovanja tvrtke. To je preduvjet za daljnji razvoj tvrtke, proširenje djelatnosti, eventualan razvoj ponude usluga za susjedne općine i sl. . Isto tako, vlastito komunalno poduzeće (s pozitivnim poslovanjem) bit će u mogućnosti samostalno aplicirati kroz nacionalne i natječaje iz fondova EU te dalje unapređivati komunalnu infrastrukturu na lokalnoj razini.

Prioritet 2.2. Izgradnja prometne infrastrukture

Mjera 2.2.1. Izgradnja nerazvrstane ceste Severin – Ciglena u dužini 0,34 km

Cilj 2.	Razvoj komunalne i prometne infrastrukture
---------	--

Prioritet 2.2.	Izgradnja prometne infrastrukture
Mjera 2.2.1.	Izgradnja nerazvrstane ceste Severin – Ciglana u dužini 0,34 km
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> - izrada tehničke dokumentacije - izrada projekata i prijava na natječaje iz fondova EU
Nositelji	Jedinstveni upravni odjel
Krajnji korisnici	Lokalno stanovništvo Općine
Indikatori	<ul style="list-style-type: none"> - izrađena projektna dokumentacija - ishođene potrebe dozvole za izgradnju - definiran terminski plan za prijavu kao i mogućnosti vanjskog financiranja
Preduvjeti	Izrađena tehnička dokumentacija, pripremljen projekt
Obrazloženje	S obzirom na potrebe uređenja nerazvrstanih cesta na području Općine, te mogućnosti osiguranja sredstava kroz neke od natječaja iz Programa ruralnog razvoja, kao preduvjet prijave na natječaj je postojanje cjelokupne projektne dokumentacije za definirane trase nerazvrstanih cesta.

Cilj 2.	Razvoj komunalne i prometne infrastrukture
Prioritet 2.2.	Izgradnja prometne infrastrukture
Mjera 2.2.2.	Izgradnja nerazvrstane ceste Severin – Nova Rača u dužini 1000 m
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> - izrada tehničke dokumentacije - izrada projekata i prijava na natječaje iz fondova EU
Nositelji	Jedinstveni upravni odjel
Krajnji korisnici	Lokalno stanovništvo Općine
Indikatori	<ul style="list-style-type: none"> - izrađena projektna dokumentacija - ishođene potrebe dozvole za izgradnju - definiran terminski plan za prijavu kao i mogućnosti vanjskog financiranja
Preduvjeti	Izrađena tehnička dokumentacija, pripremljen projekt
Obrazloženje	S obzirom na potrebe uređenja nerazvrstanih cesta na području Općine, te mogućnosti osiguranja sredstava kroz neke od natječaja iz Programa ruralnog razvoja, kao preduvjet prijave na natječaj je postojanje cjelokupne projektne dokumentacije za definirane trase nerazvrstanih cesta.

Mjera 2.2.3. Izgradnja nerazvrstane ceste Severin – Lasovac u dužini 820 m

Cilj 2.	Razvoj komunalne i prometne infrastrukture
Prioritet 2.2.	Izgradnja prometne infrastrukture
Mjera 2.2.3.	Izgradnja nerazvrstane ceste Severin – Lasovac u dužini 820 m
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> - izrada tehničke dokumentacije - izrada projekata i prijava na natječaje iz fondova EU
Nositelji	Jedinstveni upravni odjel
Krajnji korisnici	Lokalno stanovništvo Općine
Indikatori	<ul style="list-style-type: none"> - izrađena projektna dokumentacija - ishođene potrebe dozvole za izgradnju - definiran terminski plan za prijavu kao i mogućnosti vanjskog financiranja
Preduvjeti	Izrađena tehnička dokumentacija, pripremljen projekt
Obrazloženje	S obzirom na potrebe uređenja nerazvrstanih cesta na području Općine, te mogućnosti osiguranja sredstava kroz neke od natječaja iz Programa

	ruralnog razvoja, kao preduvjet prijave na natječaj je postojanje cjelokupne projektne dokumentacije za definirane trase nerazvrstanih cesta.
--	---

Mjera 2.2.4. Izgradnja odvojka Starine 2 u dužini 200 m i odvojka Starine 3 u dužini 450 m

Cilj 2.	Razvoj komunalne i prometne infrastrukture
Prioritet 2.2.	Izgradnja prometne infrastrukture
Mjera 2.2.4.	Izgradnja odvojka Starine 2 u dužini 200 m i odvojka Starine 3 u dužini 450 m
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> - izrada tehničke dokumentacije - izrada projekata i prijava na natječaje iz fondova EU
Nositelji	Jedinstveni upravni odjel
Krajnji korisnici	Lokalno stanovništvo Općine
Indikatori	<ul style="list-style-type: none"> - izrađena projektna dokumentacija - ishođene potrebe dozvole za izgradnju - definiran terminski plan za prijavu kao i mogućnosti vanjskog financiranja
Preduvjeti	Izrađena tehnička dokumentacija, pripremljen projekt
Obrazloženje	S obzirom na potrebe uređenja nerazvrstanih cesta na području Općine, te mogućnosti osiguranja sredstava kroz neke od natječaja iz Programa ruralnog razvoja, kao preduvjet prijave na natječaj je postojanje cjelokupne projektne dokumentacije za definirane trase nerazvrstanih cesta.

Mjera 2.2.5. Izgradnja nogostupa i rekonstrukcija ceste Severin – Orovac u dužini 10.600 m

Cilj 2.	Razvoj komunalne i prometne infrastrukture
Prioritet 2.2.	Izgradnja prometne infrastrukture
Mjera 2.2.5.	Izgradnja nogostupa i rekonstrukcija ceste Severin – Orovac u dužini 10.600 m
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> - izrada tehničke dokumentacije - izrada projekata i prijava na natječaje iz fondova EU
Nositelji	Jedinstveni upravni odjel
Krajnji korisnici	Lokalno stanovništvo Općine
Indikatori	<ul style="list-style-type: none"> - izrađena projektna dokumentacija - ishođene potrebe dozvole za izgradnju - definiran terminski plan za prijavu kao i mogućnosti vanjskog financiranja
Preduvjeti	Izrađena tehnička dokumentacija, pripremljen projekt
Obrazloženje	S obzirom na potrebe uređenja nerazvrstanih cesta na području Općine, te mogućnosti osiguranja sredstava kroz neke od natječaja iz Programa ruralnog razvoja, kao preduvjet prijave na natječaj je postojanje cjelokupne projektne dokumentacije za definirane trase nerazvrstanih cesta.

Cilj 2.	Razvoj komunalne i prometne infrastrukture
Prioritet 2.2.	Izgradnja prometne infrastrukture
Mjera 2.2.6.	Priključak na brzu cestu Virovitica – Bjelovar – Zagreb
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> - provjera s nadležnim institucijama je li priključenje na brzu cestu izvršeno u tehničku dokumentaciju za izgradnju ceste

	- zajednički stav članova općinskog vijeća oko važnosti inzistiranja na priključku na brzu cestu u Općini Severin te lobiranje kod predstavnika županijskih vlasti i ostalih relevantnih institucija i subjekata
Nositelji	Jedinstveni upravni odjel
Krajnji korisnici	Lokalno stanovništvo Općine
Indikatori	- priključak na brzu cestu kod Severina je uključen u projektnu dokumentaciju izgradnje brze ceste
Preduvjeti	Stvoren zajednički stav općinskih vijećnika; izrada projektne dokumentacije za izgradnju brze ceste još se može mijenjati; nije započeta izgradnja ceste
Obrazloženje	Daljnje inzistiranje na osiguranja priključka na brzu cestu koji bi trebao biti smješten pored poslovne zone, od iznimnog je značaja za poslovnu zonu kao i cijelu općinu, ali i na susjedne općine Šandrovac i Veliko Trojstvo.

Strateški cilj 3. Unapređenje kvalitete života lokalnog stanovništva i suradnja s civilnim društvom

Općina ima pripremljenu projektnu dokumentaciju za izgradnju i opremanje multifunkcionalnog centra koji je spreman za kandidiranje na neke od natječaja iz fondova EU. Isto tako, taj projekt kao i realna potreba razvoja socijalne infrastrukture kako kroz stvaranje fizičkih uvjeta za razvoj socijalnih usluga, tako i razvoja samih socijalnih usluga, postoji na području općine vezano za činjenicu o broju stanovnika starije životne dobi koji zbog dislociranosti i nedostupnosti usluga klasične socijalne skrbi, često ostaju bez adekvatne pomoći. Isto se odnosi i na usluge za osobe s invaliditetom. Djeca i mladi za koje postoje razvijene aktivnosti su kategorija za koju se treba osigurati kontinuiran razvoj mogućnosti aktivnog sudjelovanja u životu zajednice kroz uključivanje u realizaciju aktivnosti udruga na području Općine. Razvojem ili poticanjem razvoja rada udruga, Općina razvija kvalitetna i kompetentna partnerstva na lokalnoj razini za realizaciju aktivnosti koje će doprinijeti poboljšanju života u lokalnoj zajednici.

Prioritete 3.1. Unapređenje socijalne infrastrukture

Mjera 3.1.1. Izgradnja i opremanje multifunkcionalnog centra – dječja igraonica, smještaj udruga i etno zbirku (KUD Palične), Internet kutak

Cilj 3.	Poticati razvoj socijalne infrastrukture na području Općine
Prioritet 3.1.	Razvoj socijalnih usluga na području Općine
Mjera 3.1.1.	Izgradnja i opremanje multifunkcionalnog centra – dječja igraonica, smještaj udruga i etno zbirku (KUD Palične), Internet kutak
Aktivnosti	- kandidiranje projekta na neke od natječaja iz EU fondova
Nositelji	Općina
Krajnji korisnici	Djeca i mladi s područja Općine; udruge s područja Općine; lokalno stanovništvo
Indikatori	- izgrađen objekt multi-funkcionalnog centra, opremljen i u funkciji - broj smještenih udruga koje funkcioniraju
Preduvjeti	Izrađena tehnička dokumentacija za izgradnju; izrađen projekt za prijavu na natječaj; objavljen natječaj za sufinanciranje izgradnje i opremanja
Obrazloženje	Na području Općine postoji potreba za prostorom za smještaja udruga, organiziranje aktivnosti za djecu i mlade i sl.

Cilj 3.	Poticati razvoj socijalne infrastrukture na području Općine
---------	---

Prioritet 3.1.	Razvoj socijalnih usluga na području Općine
Mjera 3.1.2.	Uređenje objekta (Severin 239) i razvoj socijalnih usluga za osjetljive skupine (stari, djeca, osobe s invaliditetom) na lokalnoj razini – pomoć u kući
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> - izrada potrebne tehničke dokumentacije - razvoj projekata - prijava na natječaj i realizacija
Nositelji	Općina; postojeće udruge
Krajnji korisnici	Stanovništvo općine, starija populacija
Indikatori	<ul style="list-style-type: none"> - organizirana kontinuirana pomoć starima i nemoćnima s područja općine na području općine - broj socijalnih usluga razvijenih za osjetljive skupine na području općine - broj korisnika socijalnih usluga organiziranih kroz ovu mjeru - broj pružatelja socijalnih usluga u zajednici uključenih u provedu socijalnih usluga
Preduvjeti	Postoji potreba za organiziranjem ove vrste usluga na području općine; postoje mogućnosti za sufinanciranje kako uređenja objekta tako i organizaciju i razvoj socijalnih usluga za osjetljive skupine
Obrazloženje	S obzirom na starosnu strukturu stanovništva, dislociranost centara za socijalnu skrb i pristup socijalnim i zdravstvenim uslugama posebice za stare i nemoćne, kao i osobe s invaliditetom, potrebno je na području općine organizirati kontinuitet pružanja i dostupnosti ove vrste usluge za ciljane skupine. Za ovu vrstu usluga u zajednici postoje i mogućnosti sufinanciranja projekata iz EU fondova, a realizacijom ove mjere osigurava se poboljšanje života u lokalnoj zajednici.

Prioritet 3.2. Daljnje unapređenje rada i suradnje s civilnim društvom

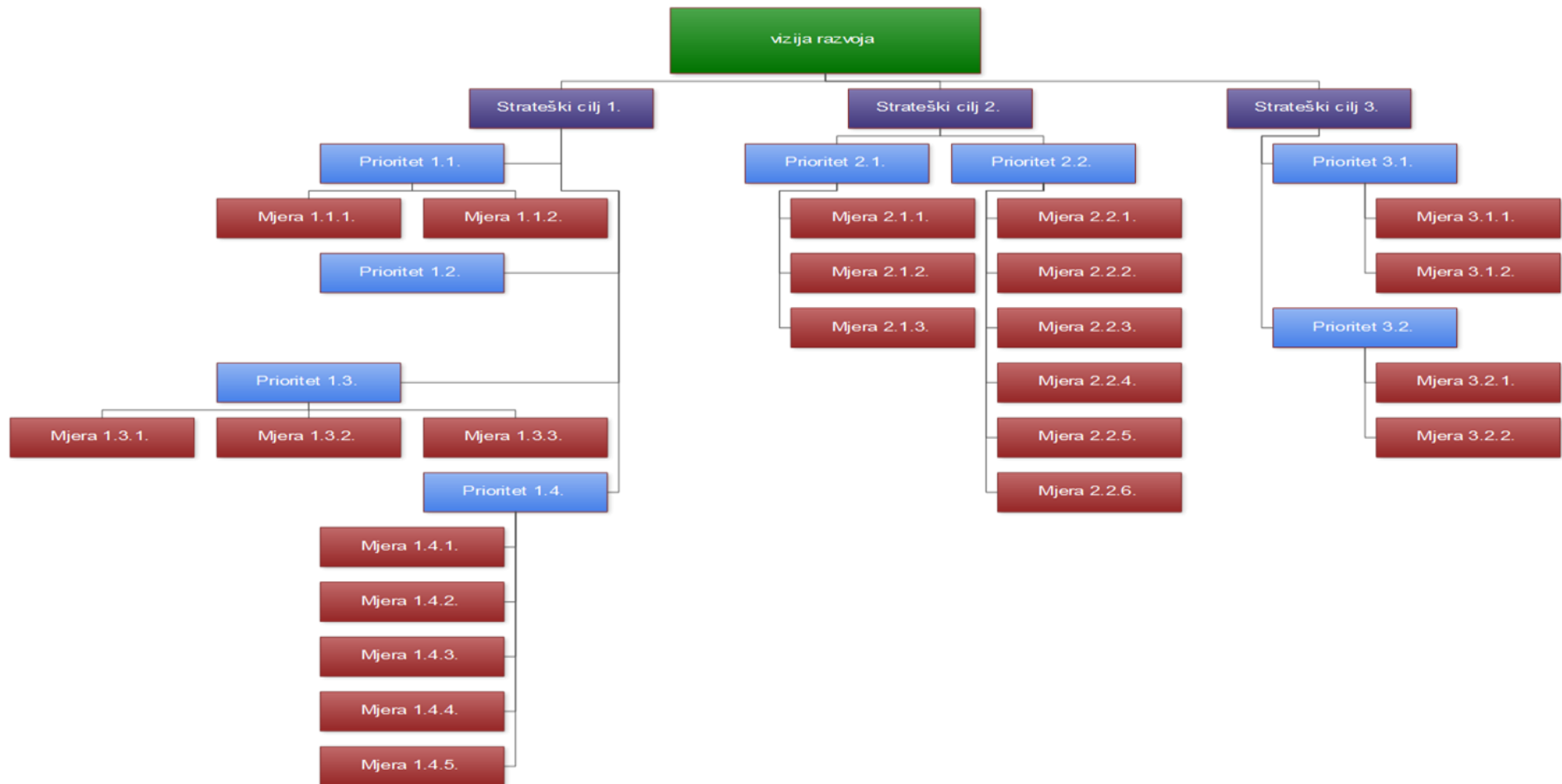
Mjera 3.2.1. Poticanje rada te suradnja u realizaciji razvojnih projekata lokalnih udruga civilnog društva (lovačka udruga, udruga vinara i voćara, NK Slavija, udruga umirovljenika, ŠRD Severin i dr.)

Cilj 3.	Poticati razvoj socijalne infrastrukture na području Općine
Prioritet 3.2.	Daljnje unapređenje rada i suradnje s civilnim društvom
Mjera 3.1.2.	Poticanje rada te suradnja u realizaciji razvojnih projekata lokalnih udruga civilnog društva (lovačka udruga, udruga vinara i voćara, NK Slavija, udruga umirovljenika, ŠRD Severin i dr.)
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> - definiranje potreba i razvojnih potencijala udruga - poticanje razvoj projekata lokalnih udruga i prijava na natječaje - realizacija projekata udruga pojedinačno i u partnerstvu s Općinom
Nositelji	Općina; postojeće udruge
Krajnji korisnici	Djeca i mladi s područja Općine
Indikatori	<ul style="list-style-type: none"> - broj razvijenih i realiziranih projekata - broj stanovništva koji se uključuje u rad udruga - broj stanovnika uključenih u realizaciju projekata; broj osoba koje sudjeluju u realizaciji projektnih aktivnosti
Preduvjeti	Postojeće udruge imaju dovoljno kapaciteta za razvoj projekata i provedbu aktivnosti; postoje dovoljni fiskalni kapaciteti općine za sufinanciranje aktivnosti i rada udruga

Obrazloženje

Unapređenje kvalitete života na području Općine procjenjuje se i prema broju aktivnih udruga, broju stanovnika koji se aktivno uključuju u realizaciju njihovih projekata. Udruge mogu biti i partner Općini u realizaciji zajedničkih projekata posebice onih vezano za razvoj socijalnih usluga.

Pregled strukture strateških ciljeva, prioriteta i mjera za Općinu Severin

6. Povezanost i usklađenost razvojnih ciljeva, prioriteta i mjera s ciljevima na županijskoj, nacionalnoj i EU razini

6.1. Usklađenost s Županijskom razvojnom strategijom

Županijska razvojna strategija Bjelovarsko-bilogorske županije 2011-2013, definira tri strateška cilja razvoja za područje cijele Županija, a koji obuhvaćaju:

1. Strateški cilj: Povećanje konkurentnosti gospodarstva Županije

Prioritet 1.1. Ruralni razvoj;

Prioritet 1.2. Razvoj turizma;

Prioritet 1.3. Razvoj prerađivačke industrije, MSP i obrtništva.

2. Strateški cilj: Unapređenje društvene infrastrukture i povećanje kvalitete života

Prioritet 2.1. Zaštita okoliša;

Prioritet 2.2. Razvoj zdravstvene, sportske, kulturne i socijalne infrastrukture;

Prioritet 2.3. Razvoj civilnog društva.

3. Strateški cilj: Razvoj komunalne infrastrukture

Prioritet 3.1. Unapređenje sustava vodoopskrbe i odvodnje;

Prioritet 3.2. Prometna infrastruktura;

Prioritet 3.3. Uređenje prostora.

Unutar svakog od navedenih strateških ciljeva definirani su i prioriteti razvoja koji obuhvaćaju sve prioritetne segmente za unapređenje prema razvojnim potencijalima i postojećem stanju.

Strateške odrednice i prioriteti razvoja usklađene su sa razvojnim odrednicama Županije u svim segmentima budući da će se Općina u narednom periodu fokusirati na:

- Povećanje gospodarskih aktivnosti i zapošljavanja na području Općine kroz povećanje poduzetničkih aktivnosti, povećanje organiziranih poljoprivrednih aktivnosti, te povećanje aktivnosti za razvoj turizma usmjerenih na povećanje broja posjetitelja na području Općine;
- Osiguranje dovršenja i uređenja komunalne infrastrukture;
- Poticanje razvoja socijalne infrastrukture na području Općine.

6.2. Usklađenost sa Strategijom Lokalne akcijske grupe Sjeverna Bilogora

Strateške odrednice razvoja Lokalne akcijske grupe Sjeverna Bilogora definiraju slijedeće prioritete razvoja:

Strateški cilj 1. Ravnomjeran gospodarski razvoj i povećanje konkurentnosti gospodarstva

Prioritet 1.1. Potpora razvoju poljoprivrednih gospodarstava na području LAG-a;

Mjera 1.1.1. Potpora za novo sudjelovanje poljoprivrednika u sustavima kvalitete za poljoprivredne i prehrambene proizvode;

Mjera 1.1.2. Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava;

Mjera 1.1.3. Povećanje dodane vrijednosti poljoprivrednim proizvodima;

Mjera 1.1.4. Korištenje obnovljivih izvora energije;

Mjera 1.1.5. Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava.

Strateški cilj 2. Razvoj očuvanja, revitalizacije i održivog korištenja razvojne resursne osnove LAG-a jačanjem nepoljoprivrednih i neproizvodnih ulaganja i djelatnosti

Prioritet 2.1. Razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti na PG-ima;

Mjera 2.1.1. Ulaganje u razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnom području;

Prioritet 2.2. Potpora održivom korištenju prirodne baštine i njezinoj revitalizaciji;

Mjera 2.2.1. Neproizvodna ulaganja vezana za očuvanje okoliša.

Strateški cilj 3. Razvoj i jačanje umrežavanja, partnerstava i suradnje u svrhu jačanja socijalne inkluzije te stvaranja uvjeta jednakih razvojnih mogućnosti uz razvoj društvene infrastrukture

Prioritet 3.1. Potpora razvoju društvene infrastrukture;

Mjera 3.1.1. Razvoj opće društvene infrastrukture u svrhu podizanja kvalitete života stanovnika LAG-a/Ulaganje u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo;

Prioritet 3.2. Razvoj i jačanje umrežavanja, partnerstava i suradnje u svrhu jačanja socijalne inkluzije te stvaranja uvjeta jednakih razvojnih mogućnosti uz razvoj društvene infrastrukture;

Mjera 3.2.1. Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a;

Mjera 3.2.2. jačanje kapaciteta LAG-a i lokalnih dionika za provedbu LRS-a provedbom operacija unutar CLLD strategije;

Kako je vidljivo iz definiranih ciljeva, prioriteta i mjera, razvojna strategija Općine Severin usklađena je i s ovim razvojnim ciljevima, prioritetima i mjerama. Strategija definira konkretne aktivnosti za razvoj gospodarstva u pojedinim definiranim segmentima (poduzetništvo, poljoprivreda, turizam), razvoj socijalne infrastrukture što uključuje zapravo nepoljoprivredne i neproizvodne aktivnosti te razvoj komunalne, prometne infrastrukture te sustava za zaštitu okoliša, kao i kvalitetniju valorizaciju prirodne i kulturne baštine.

6.3. Usklađenost s nacionalnim razvojnim strategijama

Kao što je već ranije navedeno, razvojne strategije od one na županijskoj razini, do strategije razvoja lokalne akcijske grupe, usklađene su sa strategijama razvoja na nacionalnoj razini, a s druge strane, predstavljaju smjernice jedinicama lokalne samouprave u definiranju njihovih strateških odrednica.

Osim **Strategije regionalnog razvoja Republike Hrvatske 2011.-2013.**, kao polazišnog dokumenta za izradu **Županijske razvojne strategije 2011.-2013.**, te **Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske** na koji je vezana Strategija razvoja LAG-a Sjeverna Bilogora, dokumenti s kojima ova razvojna strategija ima poveznice su i:

- **Strategija razvoja poduzetništva RH 2013.-2020.** kojoj opći cilj definira **povećanje konkurentnosti malog gospodarstva u Hrvatskoj**. Nadalje definirani su prioriteti:
 - ★ *Poboljšanje ekonomske uspješnosti* - Unapređenje ekonomske uspješnosti malog gospodarstva u sektorima proizvođačkih i uslužnih djelatnosti većim ulaganjem u R&D, većim stupnjem inovacija, porastom izvoza i daljnjim razvojem poslovnih mreža i povezanosti;
 - ★ *Poboljšani pristup informacijama* - Razvijanje raznih financijskih mogućnosti za subjekte malog gospodarstva te uklanjanje financijskog jaza za malo gospodarstvo;
 - ★ *Promocija poduzetništva* - Pružanje potpore osnivanju novih poduzeća, povećanje broja aktivnih poduzeća i jačanje institucija koje pružaju podršku poduzetnicima kako bi se na taj način doprinijelo ravnomjernijem i uravnoteženom razvoju hrvatskih regija;
 - ★ *Poboljšanje poduzetničkih vještina* - Pružanje podrške većem razvoju subjekata malog gospodarstva kroz jačanje njihove uprave, uvođenje i korištenje većeg broja visokokvalificiranih zaposlenika te pružanje podrške cjeloživotnom učenju zaposlenih u subjektima malog gospodarstva;
 - ★ *Poboljšano poslovno okruženje* - Nadgradnja ostvarenog napretka uklanjanjem preostalih administrativnih opterećenja i olakšavanjem poslovanja u Hrvatskoj.

Kako je vidljivo, razvojna strategija Općine se direktno vezuje i na tri prioriteta razvoja poduzetništva: promocija poduzetništva, poboljšanje poduzetničkih vještina te poboljšano poslovno okruženje, a indirektno i na ostale prioritete, tj. poboljšanje ekonomske učinkovitosti i poboljšani pristup financiranju.

- **Strategija razvoja turizma RH do 2020.** kao glavni cilj razvoja turizma definira povećanje atraktivnosti i konkurentnosti hrvatskog turizma, što treba rezultirati:
 - ★ poboljšanjem strukture i kvalitete smještaja;
 - ★ novim zapošljavanjem;
 - ★ povećanjem investicija u turističke djelatnosti;

- ★ povećanje turističke potrošnje.

S obzirom na sve segmente koji čine turistički potencijal na području Općine (prirodna i kulturna baština, razvijena gastro i s njom povezani razvijeni smještajni potencijali, itd.), prepoznata je važnost i mogućnosti za daljnjim unapređenjem turističke ponude na području Općine što je i definirano u sklopu strateškog cilja 1., prioriteta 1.1.

Usklađenost strategije razvoja Općine sa **Strategijom razvoja poljoprivrede 2015.-2017.**, očituje se u komplementarnosti sa slijedećim definiranim strateškim ciljevima i prioritetima:

Strateški cilj 1. Podizanje razine konkurentnosti poljoprivredno-prehrambenog i ribarskog sektora razini EU kako bi se smanjile razlike u negativnim pokazateljima proizvodnje u sektoru u odnosu na EU:

Prioritet 1.4. Modernizacija proizvodnih sustava poljoprivredne proizvodnje i ribarstva standardima EU vezano za higijenu, javno zdravstvo, dobrobit životinja, sigurnost na radu, uvjeta zaštite okoliša te restrukturiranje proizvodnje;

Prioritet 1.5. Poboljšanje tržišnih mehanizama za prodaju poljoprivredno-prehrambenih i ribarskih proizvoda.

Strateški cilj 3. Poboljšanje uvjeta života na ruralnom prostoru:

Prioritet 3.1. Gospodarski razvoj ruralnih područja;

Prioritet 3.2. Jačanje lokalnog partnerstva.

Svi definirani strateški ciljevi i prioriteti imaju svoje poveznice u Programu ruralnog razvoja RH iz kojeg se očekuju i konkretne mjere za financiranje definiranih razvojnih prioriteta.

Strategije za razvoj društvenog poduzetništva u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2015. do 2020., ima za cilj uspostavu poticajnog okruženja za promicanje i razvoj društvenog poduzetništva u Republici Hrvatskoj budući je ono prepoznato kao dodatna mogućnost za **smanjenje regionalnih razlika te osiguralo povećanje razine zaposlenosti, i pravedniju raspodjelu i upravljanje društvenim bogatstvom**. Prioriteti s kojima je i strategija razvoja Općine Severin direktno vezana su:

Prioritet 3. Promicanje važnosti i uloge društvenog poduzetništva kroz sve oblike obrazovanja;

Prioritet 4. Osiguranje vidljivosti uloge i mogućnosti društvenog poduzetništva u Republici Hrvatskoj te informiranje opće javnosti o temama u vezi s društvenim poduzetništvom.

Strategija za razvoj društvenog poduzetništva u RH do 2020., uspostavlja i mehanizme te financijske okvire za financiranje inicijativa za razvoj ovog oblika društvenog angažmana. Iz svih gore navedenih razloga, a vezano za aktivnosti većeg broja udruga građana na neprofitnoj bazi na području Općine, podizanje razine aktivnosti tih udruga, moglo bi predstavljati i daljnje unapređenje i razvoj aktivnosti tih udruga kao i stvaranje dodanih vrijednosti za lokalnu zajednicu (posebice se ovo odnosi na segmente turizma, aktivnosti za mlade i djecu, stare i nemoćne).

Sukladno **Strategiji gospodarenja otpadom Republike Hrvatske** za postupno umanjivanje pritisaka otpada na okoliš i ljudsko zdravlje i ostvarivanje održivosti moraju se stvoriti uvjeti koji će:

- ★ smanjiti nastajanje otpada, što će voditi boljem korištenju i zaštiti resursa,
- ★ smanjiti količine koje se odlažu (ili neodgovorno odbacuju) i

- ★ smanjiti rizike od otpada.

Strategijom se utvrđuju sljedeći strateški ciljevi gospodarenja otpadom:

1. Izbjegavanje nastajanja i smanjivanje količina otpada na izvoru te otpada kojega se mora odložiti, uz materijalnu i energetska uporabu otpada:

- izbjegavanje nastajanja i smanjivanje količina otpada na mjestu nastanka čistijom proizvodnjom, odgojem i obrazovanjem, ekonomskim instrumentima, planovima gospodarenja otpadom, primjenom pozitivnih propisa, Direktive o integriranom sprečavanju i nadzoru onečišćenja (IPPC direktiva), ulaganjem u moderne tehnologije i sl.,
- odvojeno skupljanje otpada na izvoru,
- gradnja podsustava odvojenog skupljanja i iskorištavanja, odnosno zbrinjavanja važnijih vrsta otpada (ambalažni otpad, stari automobili, kućanski aparati, e-otpada, itd.).

2. Razvitak infrastrukture za cjeloviti sustav gospodarenja otpadom IVO (stvaranje uvjeta za učinkovito funkcioniranje sustava):

- usklađivanje hrvatske regulative i informacijskog sustava s EU-om,
- gradnja infrastrukturnih građevina i postrojenja (regionalna odlagališta, energane na otpad i spalionice, postrojenja za mehaničko-biološku obradu, biokompostane, odlagališta),
- gradnja kapaciteta servisnih službi sustava gospodarenja otpadom,
- jačanje kapaciteta, uključivo edukacija upravnih struktura, stručnjaka i javnosti.

3. Smanjivanje rizika od otpada:

- sanacija postojećih odlagališta uz zatvaranje ili produživanje rada,
- korištenje postojećih energetskih i industrijskih kapaciteta za zbrinjavanje opasnog otpada.
- primjena prihvatljivih metoda i načina gospodarenja otpadom rukovodeći se najboljom praksom.

4. Doprinos zaposlenosti u Hrvatskoj

- razvoj domaće industrije i poduzetništva,
- usavršavanje organiziranosti domaće industrije,
- proizvodnja komunalne opreme.

5. Edukacija upravnih struktura, stručnjaka i javnosti za rješavanje problema gospodarenja otpadom -

Učinkovito gospodarenje otpadom složen je proces koji zahtijeva usklađeno djelovanje državne uprave, regionalne (područne) i lokalne samouprave, znanstvenika, stručnjaka, udruga, gospodarstvenika, sredstava javnog priopćavanja, mjesnog pučanstva, ukupne javnosti i pravo građana na zdrav okoliš, informaciju, sudjelovanje u odlučivanju i pristup pravosuđu. Izazovu će se lakše odgovoriti ako svi (građani, javnost) budu osposobljeni i potaknuti na sudjelovanje u procesima odlučivanja glede upravljanja i gospodarenja otpadom. Za to je potrebno:

- primjenjivati stav da obrazovanje traje cijeli život,
- stvoriti osjećaj odgovornosti za zbrinjavanje otpada od lokalnih do globalnih razina,
- osigurati prepoznavanje problema zbrinjavanja otpada kao svojih problema i poticati poduzimanje pravih mjera,
- osigurati točne, potpune i pravodobne informacije,
- promicati načela i prioritete u gospodarenju otpadom,
- promicati partnerstvo svih čimbenika i koristiti sve raspoložive izvore,
- utvrditi nov pristup u odgoju i obrazovanju o zbrinjavanju otpada,
- promicati poticajne mjere.

Sukladno navedenim strateškim odrednicama, Općina Severin je u svojoj strategiji definirala prioritetne ciljeve i mjere vezano kontrolu divljih odlagališta otpadom koje obuhvaćaju od aktivnosti čišćenja, zbrinjavanja do edukacije relevantnih dionika zajednice.

6.4. Usklađenost s EU strategijama

Glavni okvir za planiranje svih nacionalnih razvojnih strateških dokumenata je strategija **EUROPA 2020** koja definira prioritetne ciljeve razvoja na razini čitave Europske unije, te stvara okvir za razvoj politika i aktivnosti, ali i izvore financiranja za pojedine strateške odrednice na razini pojedinih zemalja članica, kao i čitave Europske unije.

Strategija **EUROPA 2020** definira tako tri prioriteta razvoja:

- *Pametna rast*: razvijanjem ekonomije utemeljene na znanju i inovacijama;
- *Održiva rast*: promicanje ekonomije koja učinkovitije iskorištava resurse, koja je zelenija i konkurentnija;
- *Uključiva rast*: njegovanje ekonomije s visokom stopom zaposlenosti koja donosi društvenu i teritorijalnu povezanost.

Strateška odrednica „*pametna rast*“ usmjerena je na razvoj inovacija i ulaganja u razvoj i inovacije na svim razinama; ulaganja u obrazovanje, formalno i neformalno, te u cjeloživotno učenje; te digitalizaciju i tržište digitalnih tehnologija.

„*Održiva rast*“ usmjeren je na povećanje konkurentnosti gospodarstva unutar i van granica EU; borbu s klimatskim promjenama prvenstveno vezano za smanjenje emisije CO₂; te povećanje upotrebe čiste energije te povećanje energetske efikasnosti.

„*Uključiva rast*“ definira povećanje mogućnosti zapošljavanja, razvoj vještina te borbu protiv siromaštva.

Na operativnoj razini Republike Hrvatske, usklađenost s navedenom strategijom EUROPA 2020., definirana je osim kroz navedene strategije, konkretnije kroz:

- **Operativni program Konkurentnost i kohezija 2014.-2020.**
- **Operativni program Upravljanje ljudskim potencijalima 2014.-2020.**

Važnost ova dva dokumenta očituje se u činjenicama da su to referentni okviri za razvoj pojedinačnih strateških dokumenata od strane relevantnih Ministarstava, s jedne strane, a kao drugo, to su okviri za definiranje strateških/tematskih područja za financiranje kroz Europski fond za regionalni razvoj (EFRR), te Kohezijskog fonda (KF), kao i Europskog socijalnog fonda (ESF).

Razvijen Strateški razvojni program Općine Severin usklađen je i sa slijedećim tematskim cjelinama, te investicijskim prioritetima iz Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014.-2020.

Tematska cjelina	Investicijski prioriteti

<i>03 - Poboljšanje konkurentnosti malih i srednjih poduzeća, poljoprivrednog sektora (za EPFRR) i sektora za ribarstvo i akvakulturu (za EFPR)</i>	3D – Podupiranje kapaciteta MSp-ova za rast na regionalnim, nacionalnim i međunarodnim tržištima i inovacijske procese
<i>04 – Podržavanje prelaska na nisko ugljično gospodarstvo u svim sektorima</i>	4c – Podupiranje energetske učinkovitosti, pametnog upravljanja energijom i korištenje obnovljivih izvora energije u javnoj infrastrukturi, uključujući javne zgrade te u stambenom sektoru
<i>06 – Očuvanje i zaštita okoliša i promocija učinkovitosti resursa</i>	6c – Očuvanje, zaštita, promicanje i razvoj prirodne i kulturne baštine
	6i – Ulaganje u sektor otpada kako bi se ispunili zahtjevi pravne stečevine Unije u području okoliša i zadovoljile potrebe koje su utvrdile države članice za ulaganjem koje nadilazi te zahtjeve
<i>09 – Promicanje socijalne uključenosti, borba protiv siromaštva i svih oblika diskriminacije</i>	9a – Ulaganje u zdravstvenu i socijalnu infrastrukturu što pridonosi nacionalnom, regionalnom i lokalnom razvoju, smanjujući nejednakost u smislu zdravstvenog statusa, promičući socijalnu uključenost, kulturne i rekreativne usluge te prelazak s institucijske skrbi na skrb u zajednici
	9b – Pružanje podrške za fizički, ekonomski i socijalni oporavak ugroženih područja u urbanim i ruralnim područjima
<i>10 – Ulaganje u obrazovanje, izobrazbu i strukovno osposobljavanje te cjeloživotno učenje</i>	10a – Ulaganje u obrazovanje, vještine i cjeloživotno učenje kroz razvoj infrastrukture za obrazovanje i osposobljavanje

Tabela 1. Usklađenost sa Operativnim programom Konkurentnost i kohezija, 2014.-2020.

Usklađenost Strateškog razvojnog programa s tematskim cjelinama i investicijskim prioritetima Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali 2014. – 2020.

Tematska cjelina	Investicijski prioriteti
<i>08 – Promicanje održivog i kvalitetnog zapošljavanja i podrška mobilnosti radne snage</i>	8i – Pristup zapošljavanju za osobe koje traže posao i neaktivne osobe, uključujući one koji su dugotrajno nezaposleni i one koji su daleko od tržišta rada, kao i provedbom lokalnih inicijativa za zapošljavanje i potpore za mobilnost radne snage

09 – Promicanje socijalne uključenosti, borba protiv siromaštva i svake diskriminacije	9i – Aktivna uključenost, uključujući s ciljem promicanja jednakih mogućnosti te aktivnog sudjelovanja i poboljšanja zapošljivosti
	9iv – Poboljšanje pristupa pristupačnim, održivim i visokokvalitetnim uslugama, uključujući usluge zdravstvene skrbi i socijalne usluge od općeg interesa
	9v – Promicanje društvenog poduzetništva i strukovne integracije u društvenim poduzećima te društvene ekonomije i ekonomije solidarnosti radi olakšavanja pristupa zapošljavanju
10 – Ulaganje u obrazovanje, osposobljavanje i strukovno osposobljavanje za vještine i cjeloživotno učenje	10ii – Poboljšanje kvalitete i učinkovitosti tercijarnog i ekvivalentnog obrazovanja te pristupa njemu radi povećanja sudjelovanja u njemu i njegova stjecanja, posebno za skupine u nepovoljnom položaju
	10iii – Povećanje jednakog pristupa cjeloživotnom učenju za sve dobne skupine u formalnom, neformalnom i informalnom okruženju, unapređenje znanja, vještina i kompetencija radne snage, promicanje fleksibilnih načina učenja, između ostalog profesionalnim savjetovanjem i potvrđivanjem kompetencija

Tabela 2. Usklađenost sa Operativnim programom Upravljanje ljudskim potencijalima 2014.-2020.

7. EU fondovi i nacionalni izvori financiranja

Mogućnosti financiranja kroz Program ruralnog razvoja i plan otvaranja pojedinih natječajâ u 2016. godini.

Naziv mjere	Šifra	Vrsta operacije	Mjesec/2016
Mjera 05 - Obnavljanje poljoprivrednog potencijala narušenog elementarnim nepogodama i katastrofalnim događajima te uvođenje odgovarajućih preventivnih aktivnosti	5.2.2.	Razminiranje poljoprivrednog zemljišta	V
Mjera 03 - Sustavi kvalitete za poljoprivredne i prehrambene proizvode	3.1.1.	Potpora za sudjelovanje poljoprivrednika u sustavima kvalitete za poljoprivredne i prehrambene proizvode i u sustavu ekološke poljoprivredne proizvodnje	V
Mjera 04 - Ulaganja u fizičku imovinu	4.1.3.	Korištenje obnovljivih izvora energije	V
Mjera 04 - Ulaganja u fizičku imovinu	4.2.1.	Povećanje dodane vrijednosti poljoprivrednim proizvodima	?
Mjera 04 - Ulaganja u fizičku imovinu	4.2.2.	Korištenje obnovljivih izvora energije	V
Mjera 07 - Temeljne usluge i obnova sela u ruralnim područjima	7.4.1.	Ulaganja u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezano infrastrukturu	V
Mjera 08 - Ulaganja u razvoj šumskih područja i poboljšanje održivosti šuma	8.6.1.	Modernizacija tehnologija, strojeva, alata i opreme u pripremi drvene mase i šumo-uzgojnim radovima	V
Mjera 19 - LEADER - CLLD	19.2.1.	Potpora za provedbu operacija u okviru strategije lokalnog razvoja pod vodstvom zajednice	V
Mjera 04 - Ulaganja u fizičku imovinu	4.3.1.	Investicije u osnovnu infrastrukturu javnog navodnjavanja	VI
Mjera 08 - Ulaganja u razvoj šumskih područja i poboljšanje održivosti šuma	8.6.2.	Modernizacija tehnologija, strojeva, alata i opreme u predindustrijskoj preradi drva	VI
Mjera 03 - Sustavi kvalitete za poljoprivredne i prehrambene proizvode	3.2.1.	Potpora za troškove informiranja i promoviranja	VII
Mjera 06 - Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja	6.2.1.	Potpora ulaganju u pokretanje nepoljoprivrednih djelatnosti	VII
Mjera 07 - Temeljne usluge i obnova sela u ruralnim područjima	7.2.1.	Ulaganje u građenje javnih sustava za vodoopskrbu, odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda	VII
Mjera 07 - Temeljne usluge i obnova sela u ruralnim područjima	7.2.2.	Ulaganja u građenje nerazvrstanih cesta	VIII

Mjera 16 - Suradnja	16.1.1.	Potpora za osnivanje operativnih skupina	VIII
Mjera 16 - Suradnja	16.1.2.	Operativne skupine	VIII
Mjera 08 - Ulaganja u razvoj šumskih područja i poboljšanje održivosti šuma	8.5.1.	Konverzija degradiranih šumskih sastojina i šumskih kultura	IX
Mjera 09 - Uspostavljanje skupina proizvođača i organizacija	9.1.1.	Uspostavljanje proizvođačkih grupa i organizacija	IX
Mjera 01 - Prenošenje znanja i aktivnosti informiranja	1.1.3.	Strukovno osposobljavanje za mlade poljoprivrednike	X
Mjera 01 - Prenošenje znanja i aktivnosti informiranja	1.1.4.	Radionice za subjekte koji su uključeni u kratke lance opskrbe i proizvođačke grupe i organizacije	X
Mjera 01 - Prenošenje znanja i aktivnosti informiranja	1.2.1.	Demonstracijske aktivnosti	X
Mjera 06 - Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja	6.1.1.	Potpora mladim poljoprivrednicima	X
Mjera 06 - Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja	6.3.1.	Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava	X
Mjera 08 - Ulaganja u razvoj šumskih područja i poboljšanje održivosti šuma	8.6.3.	Marketing drvnih i nedrvnih šumskih proizvoda	X
Mjera 08 - Ulaganja u razvoj šumskih područja i poboljšanje održivosti šuma	8.5.2.	Uspostava i uređenje poučnih staza, vidikovaca i ostale manje infrastrukture	XI
Mjera 16 - Suradnja	16.2.1.	Pilot projekti i razvoj novih proizvoda, projekata, procesa i tehnologija	XI
Mjera 19 - LEADER - CLLD	19.3.1.	Kratki lanci opskrbe i lokalna tržišta	XI
Mjera 19 - LEADER - CLLD	19.3.2.	Provedba aktivnosti sudjelovanja lokalne akcijske skupine	XI
Mjera 04 - Ulaganja u fizičku imovinu	4.1.1.	Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava	XII
Mjera 04 - Ulaganja u fizičku imovinu	4.1.2.	Zbrinjavanje, rukovanje i korištenje stajskog gnojiva u cilju smanjenja štetnog utjecaja na okoliš	XII
Mjera 04 - Ulaganja u fizičku imovinu	4.2.1.	Povećanje dodane vrijednosti poljoprivrednim proizvodima	XII
Mjera 04 - Ulaganja u fizičku imovinu	4.3.2.	Komasacija poljoprivrednog zemljišta	XII

Mjera 04 - Ulaganja u fizičku imovinu	4.4.1.	Neproizvodna ulaganja vezana uz očuvanje okoliša	XII
---------------------------------------	--------	--	-----

Tabela 3. Plan objave natječaja iz Programa ruralnog razvoja, www.apprrr.hr

Niže navedeni podaci odnose se na najavu natječaja, vrste aktivnosti, potencijalne prijavitelje te okvirne iznose projekata koji će se sufinancirati, a vezani su za razvoj socijalnih komponenti.

Rbr	Šifra i naziv operacije/ projekta	Naziv prioritetne osi	Kratak opis vrsta aktivnosti	Potencijalni prijavitelji	Indikativni plan objave natječaja	Indikativni iznos bespovratnih sredstava koji se može dodijeliti**
1	Lokalne inicijative za poticanje zapošljavanja - faza III	Visoka zapošljivost i mobilnost radne snage	<ol style="list-style-type: none"> 1. Financiranje projekata koji doprinose provedbi Strategija razvoja ljudskih potencijala 2. Jačanje kapaciteta Lokalnih partnerstava za zapošljavanje 	Dionici lokalnog tržišta rada, lokalna partnerstva za zapošljavanje	III. kvartal 2016.	150.000 - 1.500.000
2	Socijalne inovacije u aktivaciji mladih osoba	Visoka zapošljivost i mobilnost radne snage	<ol style="list-style-type: none"> 1. Upravljanje projektom i administracija 2. Analiza stanja mladih socijalno ugroženih skupina na tržištu rada 3. Izrada paketa preporuka za povećanu aktivaciju mladih socijalno ugroženih skupina na tržištu rada 4. Razvoj novih mjera za aktivaciju spomenute skupine kroz "youth-coaching" programe 5. Vidljivost projekta 	OCD, javna tijela (HZZ, CZSS), institucije za obrazovanje odraslih, centri za profesionalnu rehabilitaciju	III. kvartal 2016.	/
3	Izgradnja kapaciteta dionika za pružanje kvalitetnih informacija i provedba informiranja o mogućnostima, pravima i obvezama poslodavaca i mladih	Visoka zapošljivost i mobilnost radne snage	<ol style="list-style-type: none"> 1. Povećati informiranost mladih koji pristupaju tržištu rada 2. Podići javnu svijest o mogućnostima, pravima i obvezama mladih koje proizlaze iz radnog odnosa i drugih oblika rada 3. Povećati broj mladih koji ulaze u zaposlenost ili obrazovanje/usavršavanje 	socijalni partneri, OCD, HZZ, javne i privatne obrazovne ustanove	III. kvartal 2016.	/
4	Podrška mladima u izboru karijere sukladno potrebama tržišta rada	Visoka zapošljivost i mobilnost radne snage	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poboľjšati podršku poslodavcima i pružateljima obrazovanja u organizaciji kvalitetnih programa učenja na radnom mjestu 2. Povećati interes poslodavaca i mladih za mogućnosti stažiranja, naukovanja i pripravništva 	OCD, javna tijela (HZZ, CISOK, CZSS), institucije za obrazovanje odraslih, centri za profesionalnu rehabilitaciju	III. kvartal 2016.	/

5	Pružanje podrške sustavu mentorstva izvan redovnog obrazovanja - faza I	Visoka zapošljivost i mobilnost radne snage	<ol style="list-style-type: none"> 1. Upravljanje projektom i administracija 2. Izrada baze mentora i evaluacija rada mentora 3. Izrada programa stručne i pedagoške naobrazbe mentora, 4. Izrada mjera financijske podrške mentorima 5. Uvođenje godišnje nagrade za mentore 6. Vidljivost i promidžba projekta 	poslodavci (privatni i javni sektor), ustanove za obrazovanje odraslih, HZZ, strukovna i komorska udruženja	III. kvartal 2016.	/
6	Umjetnost i kultura za mlade (I.FAZA)	Socijalno uključivanje	Organizacija i provedba radionica iz područja kulture i umjetnosti za mlade u srednjim školama posebno u manje razvijenim područjima u RH; organizacija i provedba radionica iz područja kulture i umjetnosti za mlade u nepovoljnom položaju; razvijanje interaktivnih umjetničkih programa ustanova i organizacija civilnog društva kojima će se povećati mogućnost sudjelovanja mladih u kulturnom životu	organizacije civilnog društva; ustanove u području kulture; jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave	III. kvartal 2016.	/
7	Umjetnost i kultura 54+ (I.FAZA)	Socijalno uključivanje	Organizacija i provedba radionica iz područja kulture i umjetnosti za korisnike domova za starije i nemoćne; organizacija i provedba radionica iz područja kulture i umjetnosti u lokalnoj zajednici, namijenjenih umirovljenim, starijim i nezaposlenim osobama preko 54 godine starosti; razvijanje interaktivnih umjetničkih programa ustanova i organizacija civilnog društva, namijenjenih umirovljenim, starijim i nezaposlenim osobama preko 54 godine starosti;	Organizacije civilnog društva; ustanove u području kulture; jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave	III. kvartal 2016.	/
8	Uključivanje marginaliziranih skupina na tržište rada	Socijalno uključivanje	Razvoj i provedba programa obrazovanja odraslih; razvoj i provedba ciljanih programa za osnaživanje marginaliziranih skupina, poboljšanje socijalnih vještina i unapređenje zapošljivosti; aktivnosti koje pridonose većoj zapošljivosti, socijalnoj uključenosti te integraciji marginaliziranih skupina na tržište rada	Područni i regionalni uredi Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, organizacije civilnog društva, privatne/javne institucije (isključujući ministarstva i Vladine urede), zadruge, lokalna i regionalna tijela, privatna poduzeća, lokalne i regionalne razvojne agencije, međunarodne i međuvladine organizacije.	II. kvartal 2016.	/

9	Socijalno uključivanje mladih faza I	Socijalno uključivanje	<p>Aktivnosti usmjerene organiziranju slobodnog vremena, informiranja i savjetovanja, razvoja socijalnih vještina i kompetencija koje pridonose konkurentnosti na tržištu rada, aktivnosti usmjerene mladima u riziku od socijalne isključenosti, poticanju aktivnog sudjelovanja u zajednici, prevenciji nasilja među mladima npr. (osiguravanje neposrednog individualnog i grupnog rada s korisnicima, prikupljanje i distribucija informacija od interesa za mlade, osiguravanje mrežnih stranica ili portala za informiranje mladih, osposobljavanje voditelja kluba/centra/lokalnog info centra, voditelja projekta, organizacija promotivnih aktivnosti, podizanje svijesti javnosti o potrebi usklađenosti obrazovanja i kompetencija s potrebama tržišta rada, osnaživanje mladih za angažiranost u različitim aktivnostima organizacija civilnog društva, neformalno obrazovanje mladih o političkim procesima i mogućnostima uključivanja u donošenje odluka, poticanje rješavanja društvenih/lokalnih problema kroz aktivističko i volontersko djelovanje, organizacija i poticanje javno zagovaračkih aktivnosti, razvoj poduzetničkih inicijativa, poticanje samozapošljavanja mladih, osiguravanje savjetovanja mladih, osiguravanje psihosocijalne podrške za mlade žrtve nasilja, provedba programa usmjerenih jačanju vršnjačke podrške, provedba kampanja prevencije vršnjačkog nasilja, osiguravanje supervizije i evaluacije i dr.) i ostale aktivnosti koje pridonose socijalnom uključivanju mladih.</p>	Organizacije civilnog društva; ustanove u području socijalne skrbi; jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave	III. kvartal 2016.	/
10	Promocija zdravlja i prevencija bolesti - Faza I	Socijalno uključivanje	<p>Element 1: Promicanje zdravlja usmjereno prema građanima Pod-elementi: 1.1. Izrada metodologija i pripremnih studija 1.2. Osmišljavanje i realizacija medijskih kampanja 1.3. Održavanje radionica, okruglih stolova, javnih tribina i manifestacija javnog karaktera, izrada edukativnih pisanih materijala 1.4. Organizacija mobilnih timova za prevenciju 1.5. Organizacija i održavanje Dana otvorenih vrata Element 2: Stjecanje znanja zdravstvenih djelatnika u promicanju zdravlja (kroz dodatno obrazovanje, osposobljavanje, studijske posjete itd. kao pod-elemente) Pod-elementi: 2.1. Studijska putovanja u svrhu prijenosa znanja i dobre prakse (u inozemstvu i tuzemstvu) 2.2. Održavanje radionica, okruglih stolova, javnih tribina i manifestacija javnog karaktera, izrada edukativnih pisanih materijala 2.3. Edukacije za zdravstvene radnike („train-the-trainer“ model)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • organizacije civilnog društva, • javne ustanove i institucije u zdravstvenom sektoru, • jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, • ustanove na polju zaštite zdravlja i sigurnosti na radu 	II. kvartal 2016	459.000 - 1.530.000

11	Podrška procesu deinstitucionalizacije osoba s invaliditetom - faza 1	Socijalno uključivanje	Kroz natječaj će se financirati aktivnosti koje doprinose poboljšanju pristupa visokokvalitetnim socijalnim uslugama, u svrhu sprječavanja institucionalizacije i podrške procesu deinstitucionalizacije; aktivnosti jačanja kapaciteta stručnjaka u pružanju usluga alternativnih oblika skrbi i socijalnih usluga i osiguravanju njihove održivosti; aktivnosti podizanja svijesti javnosti o procesu deinstitucionalizacije	18 državnih domova koji pružaju uslugu smještaja za djecu s teškoćama u razvoju i odrasle osobe s invaliditetom (tjelesnim, intelektualnim osjetilnim i mentalnim oštećenjima). Potencijalni partneri: organizacije civilnog društva, javne ustanove, jedinice lokalne i regionalne (područne) samouprave i dr.	/	765.000 - 11.475.000
12	Poboljšanje pristupa ranjivih skupina tržištu rada u sektoru turizma i ugostiteljstva	Socijalno uključivanje	Kroz natječaj će se financirati aktivnosti povezane s odabirom i motivacijom ciljane skupine (odabir pripadnika ranjivih skupina, odabir nastavnika, predavača i mentora) i procjenu potreba za usavršavanjem/osposobljavanjem u sektoru turizma i ugostiteljstva; aktivnosti povezane s razvojem i provedbom Programa osposobljavanja i usavršavanja u stručnim kompetencijama u sektoru turizma i ugostiteljstva, kao i u razvoju socijalno-interpersonalnih vještina, prilagođenog ranjivim skupinama i temeljenog na inovativnom pristupu, s naglaskom na praktičnu obuku; aktivnosti povezane s razvojem i provedbom programa usavršavanja predavača i mentora sa stručnim znanjima i pedagoškim vještinama; aktivnosti razmjene dobre prakse; aktivnosti upravljanja projektom i aktivnosti promidžbe i vidljivosti o financijskom doprinosu EU.	Strukovne udruge u turizmu i ugostiteljstvu, obrazovne ustanove koje provode programe osposobljavanja i usavršavanja odraslih	II. kvartal 2016.	500.000 – 2.000.000
13	Podrška procesu deinstitucionalizacije djece i mladih - faza 1	Socijalno uključivanje	Kroz natječaj će se financirati aktivnosti koje doprinose jačanju kapaciteta stručnjaka za organiziranje i pružanje izvaninstitucionalnih usluga, te osiguranje održivosti usluga; - razvoj i pružanje odnosno proširivanje usluga za djecu, mlade i obitelji te koordinacija s drugim relevantnim pružateljima socijalnih usluga u zajednici; - aktivnosti usmjerene na senzibilizaciju i osvještavanje šire javnosti o potrebama djece i mladih te važnosti izvaninstitucionalnih usluga	13 državnih domova socijalne skrbi (7 za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi i 6 za djecu i mlade s problemima u ponašanju). Potencijalni partneri: organizacije civilnog društva, javne ustanove, jedinice lokalne i regionalne (područne) samouprave i dr.	II. kvartal 2016.	100.000 - 6.000.000
14	Razvoj usluga osobne asistencije za osobe s invaliditetom - faza 1	Socijalno uključivanje	Analiza potreba osoba s invaliditeta, identifikacija i odabir korisnika i osoba koje će biti zaposlene kao osobni asistenti; edukacije osobnih asistenata i korisnika usluga; zapošljavanje i korodinacija osobnih asistenata; pružanje usluge osobne asistencije; supervizija i evaluacija rada osobnih asistenata	Organizacije civilnog društva	II. kvartal 2016.	230.000 - 2.500.000

15	Širenje mreže socijalnih usluga u zajednici - faza I	Socijalno uključivanje	Razvoj i pružanje socijalnih usluga u zajednici (npr. dnevni boravci, organizirano stanovanje); organiziranje pomoći u kući za starije osobe, organiziranje i rad multidisciplinarnih i mobilnih timova; pružanje usluga koje omogućavaju pomirenje obiteljskog i poslovnog života obitelji s ovisnim članom	Organizacije civilnog društva; javne i privatne ustanove jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave zadruge regionalne i lokalne razvojne agencije međunarodne organizacije	IV. kvartal 2016.	300.000 - 3.000.000
16	Društveno poduzetništvo - faza 1	Socijalno uključivanje	Podrška osnivanju društvenih poduzeća; potpora radu društvenih poduzeća; promicanje društvenih poduzeća; podrška specijaliziranim poduzećima za osobe s invaliditetom	Organizacije civilnog društva javne i privatne ustanove privatne firme jedinice lokalne i regionalne samouprave	IV. kvartal 2016.	100.000 - 2.000.000
17	Jačanje poslovanja društvenih poduzetnika I	Socijalno uključivanje	<ul style="list-style-type: none"> • Upravljanje projektom • Unapređenje i stjecanje stručnih i poslovnih sposobnosti i vještina nezaposlenih, ranjivih skupina • Razvoj poslovnih ideja i planova za start up društvena poduzeća (novi proizvodi i usluge, istraživanje tržišta, društveni i okolišni utjecaj, isplativost, mogućnost recikliranja, ciljani kupci) • Profesionalne usluge savjetovanja za društveno poduzetništvo (umrežavanja, partnerstva i sl.) • Pružanje radnog iskustva/ stažiranja/volontiranje u postojećim društvenim poduzećima • Jačanje kapaciteta zaposlenika društvenih poduzeća • Unapređenje poslovnog modela (širenja opsega usluga i proizvoda na nacionalno ili međunarodno tržište) • Razmjena dobre prakse i iskustava u poslovnim modelima društvenih poduzeća • Profesionalne usluge (savjetovanje u pripremi novih proizvoda ili usluga, marketing, IT, računovodstvo, pravna pitanja) • Stvaranje novih radnih mjesta (oprema, osposobljavanje novih zaposlenika, subvencioniranje plaća novih zaposlenika za vrijeme trajanja projekta) • Unapređenje i stjecanje stručnih i poslovnih sposobnosti i vještina nezaposlenih, ranjivih skupina • Razvoj i pružanje obrazovanja i treninga, te informacija o društvenom poduzetništvu • Vidljivost 	Društveni poduzetnici, društva s ograničenom odgovornošću, zadruge, udruge, umjetničke organizacije (kao partneri: javne i privatne ustanove koje djeluju na području socijalnog uključivanja, obrazovne i financijske ustanove, nacionalna, lokalna i regionalna tijela vlasti odgovorna za društveno poduzetništvo)	II. kvartal 2016.	600.000- 2.000.000

18	Osiguravanje pomoćnika u nastavi i stručnih komunikacijskih posrednika učenicima s teškoćama u razvoju u osnovnoškolskim i srednjoškolskim odgojno-obrazovnim ustanovama, faza II	Obrazovanje i cjeloživotno učenje	Osiguravanje inkluzivnog obrazovanja učenika s teškoćama u razvoju u osnovnoškolskim i srednjoškolskim odgojno obrazovnim ustanovama	Prijavitelji: osnivači osnovnih i srednjih škola (javnih i privatnih škola s pravom javnosti); Partneri: osnovne i srednje škole	II. kvartal 2016.	/
19	Programska, stručna i financijska potpora obrazovanju učenika pripadnika romske nacionalne manjine	Obrazovanje i cjeloživotno učenje	Pružanje potpore učenicima, pripadnicima romske nacionalne manjine, na razini predškolskog i osnovnog obrazovanja kako bi se olakšao proces njihove integracije u sustav redovnog obrazovanja	Prijavitelji: osnivači odgojno-obrazovnih institucija na razini pred-tercijarnog obrazovanja (dječji vrtići, osnovne škole); Partneri: dječji vrtići i osnovne škole	II. kvartal 2016.	/
20	Poticanje rada s darovitom djecom i učenicima na predtercijarnoj razini	Obrazovanje i cjeloživotno učenje	Razvoj potencijala darovitih učenika u skladu s njihovim sklonostima, sposobnostima i interesima / razvoj i implementacija individualiziranih i fleksibilnih programa te metoda i oblika rada	Osnovnoškolske i srednjoškolske odgojno-obrazovne ustanove, jedinice lokalne jedinice lokalne i regionalne samouprave	III. kvartal 2016	/
21	Unapređenje pismenosti - temelj cjeloživotnog učenja	Obrazovanje i cjeloživotno učenje	Podići razinu informacijske pismenosti učenika osnovnih i srednjih škola kako bi se pripremili za cjeloživotno učenje	Osnovnoškolske i srednjoškolske odgojno-obrazovne ustanove	III. kvartal 2016.	/
22	Podrška obrazovanju odraslih polaznika uključivanjem u prioritetne programe obrazovanja, usmjerene unapređenju vještina i kompetencija polaznika u svrhu povećanja zapošljivosti	Obrazovanje i cjeloživotno učenje	Povećati razinu znanja, vještina i kompetencija odraslih osoba bez kvalifikacija, s nižom razinom kvalifikacija ili općenito s niskom razinom obrazovanosti, omogućiti stjecanje prve kvalifikacije ili stjecanje više razine kvalifikacije te prekvalifikacije kako bi se povećala konkurentnost osoba na tržištu rada	ustanove za obrazovanje odraslih	II. kvartal 2016.	/

23	Podrška razvoju partnerstava OCD-a i visokoobrazovnih ustanova za provedbu programa društveno-korisnog učenja	Dobro upravljanje	<p>Aktivnosti koje pridonose ostvarivanju cilja operacije, poput: razrada metodologije za sustavno organiziranje angažmana studenata u organizacijama civilnog društva, izrada i provedba programa mentorstva koji uključuju studente u izravne aktivnosti s korisnicima usluga organizacija civilnog društva u rješavanju potreba lokalne zajednice, uspostava i djelovanje resursnih centara za podršku provedbi programa društveno korisnog učenja na fakultetima, osposobljavanje nastavnika za implementaciju nastavnih metoda društveno korisnog učenja, organizacija studentskih debata, obuka, radionica, seminara, javnih/stručnih rasprava, provedba programa društveno korisnog učenja u organizacijama civilnog društva, provedba informacijskih i komunikacijskih aktivnosti s ciljem promocije rezultata programa društveno korisnog učenja.</p>	<p>Organizacije civilnog društva aktivne u području pružanja usluga od općeg interesa (razvoj volonterstva; odgoj i obrazovanje; zdravstvene usluge, socijalna skrb; zaštita okoliša; borba protiv korupcije; suzbijanje diskriminacije; razvoj filantropije); javne ustanove; jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.</p>	II. kvartal 2016.	500.000-1.200.000
24	Osnaživanje doprinosa OCD-a za provedbu programa građanskog odgoja i obrazovanja - faza I	Dobro upravljanje	<p>Aktivnosti koje pridonose ostvarivanju cilja operacije, poput: obuke, radionice, seminari, javne/stručne rasprave, osposobljavanje na radnom mjestu, programi mentorstva, istraživačke aktivnosti, podizanje javne svijesti, provedba programa građanskog odgoja i obrazovanja (koji uključuju teme vezane za uvođenje koncepta aktivnog građanstva, demokratskog odlučivanja, angažmana za opće dobro, zaštite ljudskih prava, razvoja socijalnih vještina, borbe protiv predrasuda i stereotipa, interkulturalnog dijaloga, poduzetničkih vještina, aktivnog uključivanja djece i mladih u aktivnosti za održivi razvoj).</p>	<p>Organizacije civilnog društva aktivne u području pružanja usluga od općeg interesa (razvoj volonterstva; odgoj i obrazovanje; zdravstvene usluge, socijalna skrb; zaštita okoliša; borba protiv korupcije; suzbijanje diskriminacije; razvoj filantropije); javne ustanove; jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.</p>	II. kvartal 2016.	500.000-1.000.000

25	<p>Jačanje kapaciteta OCD-a za provedbu tretmana u okviru izvršavanja kaznenopravnih sankcija te provedbu postpenalnog prihvata i resocijalizacije</p>	<p>Dobro upravljanje</p>	<p>Aktivnosti koje doprinose ostvarivanju ciljeva operacije, poput: jačanje kapaciteta OCD-a za provođenje terapijskog rada sa zatvorenicima temeljenih na pristupima usmjerenim na obitelj (eng. family-focused approaches), višeagencijski pristup (eng. inter-agency approaches), sveobuhvatni programi uključivanja zatvorenika u zajednicu usmjereni na zajednicu (eng. community –based comprehensive prisoner reentry programs); uspostava i organiziranje grupa samopomoći; radionice i informiranja o mogućnostima školovanja, zapošljavanja i ostvarivanja različitih socijalnih prava za vrijeme i nakon odsluženja sankcije; programi obuke za dokvalifikaciju i prekvalifikaciju; organiziranje različitih tečajeva i strukovne izobrazbe za zatvorenike - liječene ovisnike; osnivanje stambenih zajednica za bivše zatvorenike; podrška OCD-ima u razvoju novih postpenalnih programa za povratnike s odsluženja kazne; individualni i grupni rad s povratnicima s odsluženja kazne i njihovim obiteljima; pružanje usluga pravne pomoći; organiziranje rada terapijskih zajednica; provođenje edukacije stručnjaka OCD-a koji sudjeluju u provedbi postpenalnih usluga; organiziranje koordinacijskih sastanaka OCD-a i javnih institucija u provedbi postpenalnih programa; aktivnosti usmjerene poticanju javnih institucija i poslovnog sektora za suradnju s organizacijama civilnog društva u planiranju i pružanju postpenalnih usluga u zajednici; osmišljavanje i razvoj socijalno-poduzetničkih inicijativa povratnika s odsluženja kazne.</p>	<p>Organizacije civilnog društva aktivne u području pružanja usluga od općeg interesa (razvoj volonterstva; odgoj i obrazovanje; zdravstvene usluge, socijalna skrb; zaštita okoliša; borba protiv korupcije; suzbijanje diskriminacije; razvoj filantropije); javne ustanove; jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.</p>	<p>III. kvartal 2016.</p>	<p>500.000-1.200.000</p>
26	<p>Suradnja organizacija civilnog društva i lokalnih vlasti za participativno upravljanje proračunskim procesima</p>	<p>Dobro upravljanje</p>	<p>Aktivnosti koje pridonose ostvarivanju cilja operacije, poput: razvijanje i provedba programa mentorstva za lokalne OCD-e za njihovo aktivno i učinkovito uključivanje u procese donošenja odluka i mobiliziranja građana za participativno odlučivanje; razvijanje i provedba edukativnih programa usmjerenih predstavnicima lokalnih vlasti i organizacijama civilnoga društva za participativno odlučivanje; organiziranje vođenih sastanaka građana i predstavnika lokalnih vlasti radi dogovora oko prioriteta u planiranju lokalnih proračuna; razvijanje inovativnih alata, uključujući informacijske tehnologije, za transparentno i učinkovito sudjelovanje građana u izradi proračuna; prijenos primjera dobre prakse participativnog budžetiranja; unaprjeđenje javne svijesti o koristima participativnog odlučivanja.</p>	<p>Organizacije civilnog društva aktivne u području pružanja usluga od općeg interesa (razvoj volonterstva; odgoj i obrazovanje; zdravstvene usluge, socijalna skrb; zaštita okoliša; borba protiv korupcije; suzbijanje diskriminacije; razvoj filantropije); javne ustanove; jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.</p>	<p>III. kvartal 2016.</p>	<p>500.000-1.000.000</p>

27	Podrška programima OCD-a za praćenje postupaka javne nabave na lokalnoj razini - faza I	Dobro upravljanje	Aktivnosti koje pridonose ostvarivanju cilja operacije, poput: edukacije lokalnih OCD-a i predstavnika medija o postupcima javne nabave i uočavanju nepravilnosti u postupcima javne nabave; jačanje kapaciteta lokalnih OCD-a za praćenje transparentnosti postupaka javne nabave i aktivniju suradnju sa službenicima koji provode postupke javne nabave na lokalnoj razini; izrada inovativnih alata u borbi protiv korupcije u javnoj nabavi.	Organizacije civilnog društva aktivne u području pružanja usluga od općeg interesa (razvoj volonterstva; odgoj i obrazovanje; zdravstvene usluge, socijalna skrb; zaštita okoliša; borba protiv korupcije; suzbijanje diskriminacije; razvoj filantropije); javne ustanove; jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.	IV. kvartal 2016.	400.000-1.000.000
28	Podrška partnerskim inovativnim projektima civilnog, javnog i poslovnog sektora za ponovno korištenje otvorenih javnih podataka i razvoj IKT/mobilnih aplikacija za kvalitetnije sudjelovanje građana u lokalnom odlučivanju- faza I	Dobro upravljanje	Aktivnosti koje pridonose ostvarivanju cilja operacije, poput: inovativno ponovno korištenje podataka iz javnog sektora (skupljenih, proizvedenih, reproduciranih i distribuiranih od strane javnog sektora u mnogim područjima djelovanja, kao što su informacije vezane uz društvene, gospodarske, zemljopisne, vremenske, turističke, poslovne, autorske i obrazovne informacije) za poboljšanje postojećih ili isporučivanje novih javnih usluga (uključujući mogućnosti za ponovnu uporabu dokumenata od strane i za osobe s invaliditetom i drugih skupina u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti); razvoj IKT/mobilnih aplikacija za razvoj novih javnih usluga i uključivanje građana u procese odlučivanja.	Organizacije civilnog društva aktivne u području pružanja usluga od općeg interesa (razvoj volonterstva; odgoj i obrazovanje; zdravstvene usluge, socijalna skrb; zaštita okoliša; borba protiv korupcije; suzbijanje diskriminacije; razvoj filantropije); javne ustanove; jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.	IV. kvartal 2016.	750.000-1.700.000
29	Prostori sudjelovanja- razvoj programa revitalizacije prostora u javnom vlasništvu kroz partnerstvo OCDA i lokalne zajednice- faza I	Dobro upravljanje	Aktivnosti koje pridonose ostvarivanju ciljeva operacije, poput: razvoj programa (društveno) kulturnih centara, odnosno programa OCD-a koji doprinose razvoju zajednice (djelujući kao društveni centri u zajednici) u prostorima u javnom vlasništvu; provedba programa organizacija civilnog društva koji se provode u prostorima u javnom vlasništvu; mali adaptacijski zahvati, odnosno uređenje prostora u javnom vlasništvu za organiziranje aktivnosti OCD-a.	Organizacije civilnog društva aktivne u području pružanja usluga od općeg interesa (razvoj volonterstva; odgoj i obrazovanje; zdravstvene usluge, socijalna skrb; zaštita okoliša; borba protiv korupcije; suzbijanje diskriminacije; razvoj filantropije); javne ustanove; jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.	IV. kvartal 2016.	700.000-1.000.000

30	Razvoj društveno-kulturnih centara	Dobro upravljanje	Uspostavljanje društveno-kulturnih centara (DKC) temeljenih na civilno-javnom partnerstvu; organizacijski razvoj DKC-a temeljenih na civilno-javnom partnerstvu; uspostava mreža suradnje i realizacija zajedničkih programa DKC-a; razvoj i realizacija redovnog programa DKC-a; zagovaranje koncepta civilno-javnog partnerstva i sudioničkog upravljanja u vezi s uspostavljanjem i razvojem DKC-a	organizacije civilnog društva; jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave	III. kvartal 2016.	450.000 - 2.500.000
----	---	-------------------	---	--	--------------------	---------------------

Tabela 23. Plan objave natječaj - socijalna komponenta

